



ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กฎหมายโปติศรัทธาพระนครและนอกพระนคร 53 ข้อ ร.ศ. 94 , พ.ศ. 2418 จุลศักราช 1237 .
กรมตำรวจ. ประมวลระเบียบตำรวจเกี่ยวกับคดี เล่ม 1 ลักษณะ 1 พระนคร : โรงพิมพ์
กรมตำรวจ, 2525 .
- _____ . “บทความประกอบความรู้เกี่ยวกับตำรวจ” , หนังสืองานศพนายพลตำรวจโท
พระยาธิกรณ์ประกาศ (หลุย วาติกวณิช) , 9 พฤษภาคม 2498 : ณ เมรุหน้า
พลับพลาอิศริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส พระนคร .
- _____ . “บทความเรื่องวิวัฒนาการในการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ” หนังสืองานศพ
พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ พันตำรวจเอกพระยาบุเรศผดุงกิจ , 15 มีนาคม
2508 : ณ เมรุวัดมกุฎกษัตริยาราม .
- _____ . อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พลตำรวจเอก ศรีสุข มหิทธิเทพ , 26 มิถุนายน
2536 .
- _____ . อนุสรณ์งานพระราชทานเพลิงศพ พลตำรวจเอก อดุล อดุลเดชจรัส , มีนาคม 2513 .
“ของฝากถึงอธิบดี .” ประชาชาติธุรกิจ . (23 สิงหาคม 2532) : หน้า 39 .
คุ้มภัย , นิตยสาร , สิงหาคม ปีที่ 3 ฉบับที่ 32 2537 : หน้า 24 .
คึกฤทธิ์ ปราโมช . โครงการกระดูกในตู้ , 2516 .
- จำเริญฤทธิ์ โพร้เจริญ . การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ตำรวจ . เอกสาร วิจัยหลักสูตรผู้กำกับการ
รุ่นที่ 1 สถาบันพัฒนาข้าราชการตำรวจ , กองบัญชาการศึกษา , 2535 .
- _____ . “การพัฒนาพิพิธภัณฑ์ตำรวจ” เอกสารวิจัยหลักสูตรผู้กำกับการ รุ่นที่ 1
จิตติ นาวิเสถียร . “อนุทินแห่งความหลัง” , อนุสรณ์ครบ 5 รอบ พลเอกประกาศ จารุเสถียร ,
โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง , 2515 , หน้า 537-571 .
- ฉันทิชย์ กระแสสินธุ์ , หนังสือตำรวจ , ปีที่ 26 เล่มที่ 1 ปีภย์แรก 1 ม.ค. 2500 : จารึกสามพราน
พระบรมราชโองการ ภปร. และประวัติตำรวจไทย 2500 .
- ชัยยงค์ ปฏิพิมพาคม , พันตำรวจตรี , ยอด อ.ตร. , 2523 : หน้า 68 .
- ชู.เอช.ฟอร์ดี , พันตำรวจโท , หนังสืออนุสรณ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ , พระนคร :
30 มกราคม 2510 .

- ธรรมรส โชติคุณุชร . มนุษยสัมพันธ์ . พิมพ์ครั้งที่ 2 , กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์พิมพ์เนต , 2519 .
- ธีรบูล จัตตารีส , พลตำรวจตรี , คู่มือตำรวจนครบาล , พระนคร : เจริญธรรม , 2514 .
- ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 24 กันยายน 2454 เล่มที่ 32 , หน้า 35 , ประกาศเมื่อวันที่ 24 กันยายน 2454 .
- ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 17 ตุลาคม 2458 เล่มที่ 32 , หน้า 314 , ประกาศเมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2458 .
- ราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2458 เล่มที่ 32 , หน้า 314 , ประกาศเมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2458 .
- บุญเสริม อายุวัฒน์ , พลเอก , ส่งผู้บังเกิดเกล้า , 2523 , หน้า 69
- ปัญญา ฤกษ์อุไร . “ฯพณฯ พลเอกประภาส กับสื่อมวลชน” , อนุสรณ์ครบ 5 รอบ พลเอก ประภาส จารุเสถียร , โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง , 2515 , หน้า 442-447
- “ผู้นำของกรมตำรวจ .” มติชน (20 พฤศจิกายน 2534) , หน้า 21 .
- พระอุบาลีคุณูปมาจารย์ (สิรินโท จันทร์) . “นายพลตำรวจโทพระยาอธิกรณ์ประกาศ (หลุย วาดิกวณิช)” , พิมพ์แจกในงานพระราชทานเพลิงศพ , 9 พฤษภาคม 2498 , ณ เมรุหน้า พลับพลาอิสริยาภรณ์ วัดเทพศิรินทราวาส พระนคร .
- พระมหากษัตริย์กับประวัติศาสตร์ตำรวจสยาม , กรุงเทพฯ : วัชรินทร์การพิมพ์ , 2519 .
- พลตำรวจเอกธีรบูล จัตตารีส . “โปลิศคนแรกของประเทศไทย” , สมาคมตำรวจนอกราชการ (12 สิงหาคม 2516) , หน้า 1-9 .
- พ่อปลาไหล . “เขาหาว่าท่านไม่เอาไหน” , อนุสรณ์ครบ 5 รอบ พลตำรวจเอกสุรพล จุลละพราหมณ์ , 25 สิงหาคม 2525 .
- พุ่ม บูรณสมภพ . “ประวัติของ พลตำรวจเอกเผ่า ศรียานนท์” , ชัยชนะและความพ่ายแพ้ของ บุษย์เหล็กแห่งเอเชีย . กรุงเทพฯ : ศิลปสนองการพิมพ์ , 2519 .
- พุ่ม สุวรรณรัฐ . “คำนำ” , อนุสรณ์ครบ 5 รอบ พลเอกประภาส จารุเสถียร , โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง , 2515 .
- “มท.1 อุ้มประทีน ผ่าด่านอรหันต์ ก.ตร.” , มติชน , (9 มกราคม 2537) , หน้า 3 .
- ยศ สันตสมบัติ . “อำนาจ บุคลิกภาพ และผู้นำทางการเมืองไทย .” กรุงเทพมหานคร : บริษัท ธรรมสาร จำกัด , 2534 . หน้า 213 .
- “รวมประวัตินายกรัฐมนตรีและประวัติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไทย 2531 .” ทีพีแอล (ฉบับพิเศษ) , 2531 , หน้า 23-31 .

- โรงเรียนนายร้อยตำรวจ , อนุสรณ์ 80 ปี โรงเรียนนายร้อยตำรวจ , กรุงเทพฯ : อักษรสมัย , 2524 .
 วราสิทธิ์ สุมน , มนัส สัตยารักษ์ , อนันต์ เสนาจันทร์ . วารสารอันตราย อ.ตร. พิมพ์ครั้งที่ 2
 กรุงเทพมหานคร : โปธิสามต้นการพิมพ์ , 2537 , หน้า 110-111 .
- วิศวามิตร , “ตำรวจไทย” หนังสือพิมพ์ตำรวจ 21 , (1 มกราคม 2495) .
- วิรัชศิริ.(นามแฝง) “รำลึกความทรงจำถึงพลเอกประภาส จารุเสถียร” , อนุสรณ์ครบ 5 รอบ
 พลเอก ประภาส จารุเสถียร , กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง ,
 2515 , หน้า 448-495 .
- สมุดประวัติของกรมตำรวจ .
- สิทธิศักดิ์ สุพรรณเกษ์ . “พลตำรวจเอกสุรพล จุลละพราหมณ์ ปิยะมิตรของเพื่อนฝูง” , อนุสรณ์
 ครบ 5 รอบ พลตำรวจเอกสุรพล จุลละพราหมณ์ , 25 สิงหาคม 2525 . (ม.ป.ท.)
- สุรพล อินทา . “ประวัติกรมตำรวจไทย” หนังสือตำรวจ . โรงพิมพ์ พิทักษ์การพิมพ์ . 2530 หน้า
 2-126 .
- เสถียน ศุภโสภณ , ประวัติศาสตร์ไทย . พระนคร : โรงพิมพ์ . , 2515 .
- สำเร็จ สิงหาวาระ , ประมุขศิลป์ . พระนคร : โรงพิมพ์จิตรวัฒนา , 2506 .
- หลวงวิจิตรวาทการ , งานค้นคว้าเรื่องเชื้อชาติไทย . พระนคร : โรงพิมพ์ตำรวจ , 2499 .
- “อธิบดีกรมตำรวจ จะสร้างสามัคคีอย่างไร .” สยามรัฐ . (7 ตุลาคม 2532) , หน้า 2 .
- “อนุสรณ์ในงานเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ พลเอกประจวบ สุนทรากร” ,
 กรุงเทพมหานคร : 27 มีนาคม 2536 .
- ไฮ-คลาส , นิตยสาร . 2534 , หน้า 28-49 .
- อุดม ประมวลวิทยา . จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ , กรุงเทพฯ : เกษมสัมพันธ์การพิมพ์ , 2505 .
- กวินทร์ เกษะนันท์ . สัมภาษณ์ , 5 กุมภาพันธ์ 2539 .
- เกษม จาติกวณิช . สัมภาษณ์ , 6 กุมภาพันธ์ 2539 .
- โกวิท ไสวแสนยากร . พันตำรวจเอก , สัมภาษณ์ ; 6 กุมภาพันธ์ 2539 .
- โกศล ลิ้มปิจาติ . สัมภาษณ์ . พลตำรวจโท , 5 กุมภาพันธ์ 2539 .
- จิรสิทธิ์ มหิทรเทพ . พันตำรวจเอก , สัมภาษณ์ , 26 กุมภาพันธ์ 2539 .
- เจษฎา หุ่นเฮง . พันตำรวจโท , สัมภาษณ์ , 15 ตุลาคม 2539 .
- รังสิต พิริยาน . พันตำรวจเอก , สัมภาษณ์ , 12 ตุลาคม 2539 .
- เรื่องศักดิ์ จริตเอก . พันตำรวจเอก , สัมภาษณ์ , 16 ตุลาคม 2539 .
- แรม พรหมโอบ . คุณหญิง , สัมภาษณ์ , 9 กุมภาพันธ์ 2539 .
- ณรงค์ มหานนท์ . พลตำรวจเอก , สัมภาษณ์ , 31 มกราคม 2539 .

ประทีน สันติประภพ . พลดำรงเอก , สัมภาษณ์ , 18 มีนาคม 2539 .

ประวิทย์ รุจิรวงศ์ . สัมภาษณ์ , 29 มกราคม 2539 .

พิมพ์ สุนทรางกูร . คุณหญิง , สัมภาษณ์ , 15 กุมภาพันธ์ 2539 .

ภา สารสิน . พลดำรงเอก . สัมภาษณ์ , 31 มกราคม 2539 .

วิถวัลย์ สุนทรাজิต . สัมภาษณ์ , 7 กุมภาพันธ์ 2539 .

สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ . พลดำรงเอก , สัมภาษณ์ , 30 มกราคม 2539 .

สุรพล จุลละหระหพันธ์ . พลดำรงเอก , สัมภาษณ์ , 20 กุมภาพันธ์ 2539 .

สุมิดา บุรณศิริ . สัมภาษณ์ , 13 กุมภาพันธ์ 2539 .

อุศนา ปราโมช . ท่านผู้หญิง , สัมภาษณ์ , 1 มีนาคม 2539 .



ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Barber, J. D. The Lawmakers. New Haven and London, Yale University Press, 1967.
- _____. "The Interplay of Presidential Character and Style" : A Paradigm and Five Illustrations. in Wildavsky, A. (ed.) Perspectives on the Presidency. Boston : Little, Brown and Co. 1975.
- Bass, B. M. Leadership Psychology and Organization Behavior. New York : Harper and Row, 1950.
- Bogardus, E. S. Leaders and Leadership. New York : Appleton- Century -Crofts, Inc.,1934.
- Buckingham, G. and Elliot, G. "Profile of a Successful Personnel Manager", Personnel Management. 25 August 1993 : 26-28.
- Burby, R. J. Foundamental of Leadership. Reading, Massachusetts : Addison Wesley Publishing Co., 1972.
- Carlylse, T. "Lectures on Heroes" Hero-Warship and the Heroine in History, Oxford : Clarendon Press, 1910.
- Forty, C. H. "A Sketch of Siam's Gendarmeric", The Police Journal, (1929.)
- Hall, P. and Norris, P. "Learning for Leadership." Leadership & Organization Development Journal. 14, 1993 : 35-40
- Jennings, E. E. An Anatomy of Leaderhip. New York : 1960. อ่างใน ฌรงค้ สึนสวัสดี. ใ้่นำ การเมือง. หน้า 4-5.
- McConnell, J. "On Managers and Leaders," Journal for Quality & Participation, 17 March 1994 : 26-28.
- Paton, R. and Jelking, A. "No-Name Management for the 90 S." Optimum. 25, Summer 1994 : 35-41.
- Plano, J. C. Milton Greenbury, Ray, O., Robert .E.R., Political Science Dictionary. Minsdale, Illinsis : The Dryden Press, 1973.
- Stanwell, I. "Reflections." "Practising Manager." October 1991 : 37-39;
- Lippman Walter. Preface to Politics. New York : Mitchell. Kennerly. 1913. ; in Greenstein , F. Personality and Politics : Problems of Evidence : Inference and Conceptualization. New York : W.W Norton and Company Inc . 1975.

ผนวก ก
แบบสอบถามและสัมภาษณ์
อัตลักษณ์ของอธิบดีกรมตำรวจไทย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

1. อธิบดีกรมตำรวจชื่อ.....
2. สถานที่เกิด.....
3. การศึกษา.....
4. งานอาชีพของกลุ่มสมรส.....
5. ผู้สนับสนุนทางหน้าที่การงาน.....

ส่วนที่ 2 ภูมิหลัง (background)

1. มีความใฝ่ฝันแต่วัยเยาว์ที่จะรับราชการตำรวจเพียงใด
() สูงมาก () สูง () ต่ำ () ต่ำมาก
2. มีแรงสนับสนุนจากครอบครัวและสิ่งแวดล้อมในวัยเด็กเป็นตัวผลักดันให้รับราชการตำรวจ
() สูงมาก () สูง () ต่ำ () ต่ำมาก
3. มีความใกล้ชิดกับผู้มีอำนาจหรืออิทธิพลในกรมตำรวจก่อนจะดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ
() สูงมาก () สูง () ต่ำ () ต่ำมาก
4. มีความเชื่อมั่นว่าจะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นอธิบดีกรมตำรวจ
() สูงมาก () สูง () ต่ำ () ต่ำมาก
5. มีความเชื่อว่าตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจมีความหมายและมีความสำคัญต่อชีวิตการรับราชการ
() สูงมาก () สูง () ต่ำ () ต่ำมาก

ส่วนที่ 3 ลีลาการปฏิบัติงาน (style)

1. ในการทำงานมีเป้าหมายหรือความรับผิดชอบที่ชัดเจนอย่างไร
() สูงมาก () สูง () ต่ำ () ต่ำมาก
2. มีการเข้าร่วมประชุมในกิจการงานที่เกี่ยวกับตำรวจเพียงใด
() สูงมาก () สูง () ต่ำ () ต่ำมาก

3. ในการเข้าประชุมแต่ละครั้ง มีบทบาทเป็นผู้นำการประชุม หรือเป็นคนสำคัญในการผลักดันให้การประชุมบรรลุวัตถุประสงค์เพียงใด
 สูงมาก สูง ต่ำ ต่ำมาก
4. ให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ร่วมงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำงานเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จ มากกว่าการใช้ความรู้ ความสามารถของตนเพียงอย่างเดียว
 สูงมาก สูง ต่ำ ต่ำมาก
5. มีการประชาสัมพันธ์ตนเองต่อข้าราชการตำรวจหรือสังคมให้เป็นที่รู้จักเพียงใด
 สูงมาก สูง ต่ำ ต่ำมาก
6. โดยลักษณะการปฏิบัติหน้าที่และการตัดสินใจ ใช้จุดยืนของตนเอง
 สูงมาก สูง ต่ำ ต่ำมาก
7. ในการวินิจฉัยตัดสินใจงานตามหน้าที่เชื่อในมติส่วนรวมเพียงใด
 สูงมาก สูง ต่ำ ต่ำมาก
8. ในการเข้ารับตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจในระยะแรก พบว่าสามารถทำงานได้อย่างรวดเร็วและงานมีความน่าสนใจเพียงใด
 สูงมาก สูง ต่ำ ต่ำมาก
9. เมื่อดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจแล้ว จะใช้วิธีการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองหรือควบคุมงานโดยใกล้ชิดเพียงใด
 สูงมาก สูง ต่ำ ต่ำมาก
10. ให้คะแนนการทำงานของอธิบดีกรมตำรวจอยู่ในระดับใด
 สูงมาก สูง ต่ำ ต่ำมาก

ส่วนที่ 4 ความกระตือรือร้นเพื่อความก้าวหน้า (ambitions)

1. เป็นผู้ที่มีบทบาทที่จะสร้างแนวนโยบายและกิจการใหม่ๆ ที่มีประโยชน์ต่อองค์กรและส่วนรวม
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด
2. เป็นผู้ที่มองปัญหาและอุปสรรคในการทำงานว่าเป็นเรื่องปกติและสามารถแก้ไขได้อย่างลุล่วง
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด
3. เป็นผู้ที่มีความยินดีในการได้รับตำแหน่งหรือกิจกรรมพิเศษอื่นๆ นอกเหนือไปจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด

4. ในการปฏิบัติงานจะคำนึงถึงการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นมากน้อยเพียงใด
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด
5. เป็นผู้ที่ใช้ความพยายามในการพัฒนาตนเองให้เกิดความพร้อมเพื่อนำไปสู่ความสำเร็จตามตำแหน่งหน้าที่มากน้อยเพียงใด
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด
6. เห็นด้วยมากน้อยเพียงใดว่าสิ่งแวดล้อมทางการเมืองไม่มีอิทธิพล และสร้างความกดดันให้อธิบดีกรมตำรวจ
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด
7. เห็นด้วยมากน้อยอย่างไรว่าลักษณะการปฏิบัติงานของอธิบดีกรมตำรวจจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุง
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด
8. มีความยินดีที่จะรับตำแหน่งพิเศษที่เกี่ยวข้องกับกรมตำรวจหลังจากเกษียณอายุราชการ
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด
9. เห็นด้วยกับการฟื้นตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ โดยการเกษียณอายุราชการมากน้อยเพียงใด
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด
10. มีความประทับใจกับประสบการณ์ที่ได้รับจากการมีตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจมากน้อยเพียงใด
 มากที่สุด มาก น้อย น้อยที่สุด

ส่วนที่ 5 สัมภาษณ์ (interview)

1. ท่านคิดว่า อะไรเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ "อธิบดีกรมตำรวจ" ได้รับการแต่งตั้งเป็นอธิบดีกรมตำรวจ

.....

.....

.....

2. อธิบายลักษณะสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ผู้ได้บังคับบัญชา และ ผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

3. เทคนิคหรือวิธีการหลัก ที่ใช้ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาเฉพาะหน้า หรือข้อขัดแย้งมีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

4. อธิบายลักษณะเด่นในการทำงาน ในฐานะที่เป็น “อธิบดีกรมตำรวจ”

.....
.....
.....

5. อธิบายจุดบกพร่องในการทำงาน ในฐานะที่เป็น “อธิบดีกรมตำรวจ”

.....
.....
.....

6. อธิบายนิสัยใจคอทั่วไปของ “อธิบดีกรมตำรวจ”

.....
.....
.....

7. ท่านคิดว่า “อธิบดีกรมตำรวจ” มีความประทับใจด้านใดมากที่สุดในการเป็นอธิบดีกรมตำรวจ

.....
.....
.....

8. ท่านคิดว่า “อธิบดีกรมตำรวจ” มีความผิดหวังในด้านใดมากที่สุดในการเป็นอธิบดีกรมตำรวจ

.....
.....
.....

9. ท่านจะกล่าวถึง “อธิบดีกรมตำรวจ” ว่าเป็น "บุคคล" ลักษณะใด ด้วยคำจำกัดความสั้น (เช่น นักพัฒนา, นักเผด็จการ, ผู้สนับสนุน ฯลฯ)

.....
.....
.....

ผนวก ข

ความเป็นมาของกรมตำรวจและประวัติอธิบดีกรมตำรวจ

1. ความเป็นมาของกรมตำรวจ

กิจการตำรวจไทยได้เริ่มจัดตั้งครั้งแรกขึ้นเมื่อใดนั้น ไม่ปรากฏหลักฐานแน่นอนเพียงแต่สันนิษฐานว่า คงมีมาตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี หลักฐานที่พอจะหาได้บ้างก็คือในสมัยกรุงศรีอยุธยา คือในแผ่นดินพระบรมไตรโลกนาถ โปรดเกล้าฯ ให้ตราระเบียบการปกครองบ้านเมืองเป็น 4 เหล่าเรียกว่า “จตุสดมภ์” ได้แก่ เวียง วัง คลัง นา ซึ่งพร้อมกันนี้ได้โปรดเกล้าฯ ให้มีการตำรวจขึ้นด้วยโดยให้ขึ้นอยู่กับเวียงอันมีเจ้าพระยาจักรีศรีอโศกศรีสงคราม สมุหนายกอัครมหาเสนาบดี เป็นผู้บังคับบัญชา นอกจากนี้ยังมีหลักฐานว่าเมื่อ พ.ศ. 1998 สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราศักดินาของข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งต่างๆ ไว้ในบทพระอัยการระบุตำแหน่ง นาพลเรือนเช่นเดียวกับข้าราชการฝ่ายอื่น ดังนี้

ตำรวจภูธร หลวงวาสุเทพ เจ้ากรมมหาดไทย ตำรวจภูธร ศักดินา 1,000 ขุนพิชญแสน ปลัดขวา ศักดินา 600 ขุนเพชรอินทรา ปลัดซ้าย ศักดินา 600

ตำรวจภูบาล หลวงเพชรฉลูเทพ เจ้ากรมมหาดไทย ตำรวจภูบาล ศักดินา 1,000 ขุนมหาพิชัย ปลัดขวา ศักดินา 600 ขุนแสงสท้าน ปลัดซ้าย ศักดินา 600

จากพระบรมราชโองการนี้ เป็นหลักฐานแสดงว่า “ตำรวจ” ได้ก่อกำเนิดมาแต่ครั้งแผ่นดินสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สำหรับผู้ที่จะเป็นตำรวจได้นั้นต้องคัดเลือกจากบุคคลที่สืบสกุลมาจากตระกูลที่ได้กระทำคุณความดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และต้องเป็นบุคคลที่ทรงไว้วางพระราชหฤทัย การบังคับบัญชาตำรวจขึ้นตรงต่อพระมหากษัตริย์โดยเฉพาะแต่พระองค์เดียวทั้งนี้จะเห็นได้จากบรรดาศักดิ์ของตำรวจสมัยโบราณซึ่งล้วนแต่เป็นนามเทพบริวารของผู้เป็นเจ้าทั้ง 3 คือ พระอิสวร พระพรหม พระนารายณ์ พระมหาเทพเสปกษัตริย์สมุห์ พระมหามนตรี ศรีอโศกศรีสงคราม พระอินทรเทพ พระพิเรนทรเทพ พระราชวรินทร์ พระอินทรเดช พระพรหมบริรักษ์ พระสุริยภักดี หรือราชทินนามของเทพบริวารอื่นๆ อีกมาก เช่น วาสุเทพอินทราธิบดี แผลงสท้าน เป็นต้น อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากโบราณประเพณีที่เรายอมยกย่ององค์พระมหากษัตริย์ให้ทรงเป็นองค์สมมติเทพ พระมหากษัตริย์บางพระองค์จึงทรงพระนามว่า พระรามาริบัติ พระชาติวิเบศร์ พระนเรศวรหรือท้าวพระพรหมมหาราช ดังนั้น ตำรวจผู้เป็นองครักษ์ใกล้ชิดลูกบาท จึงได้รับราชทินนามบรรดาศักดิ์ให้เป็นเทพบริวารไปด้วย

ต่อมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ ได้มีการปรับปรุงกิจการตำรวจโดยถือเอาแบบอย่างอารยประเทศตะวันตก การปรับปรุงกิจการตำรวจครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์นั้นได้เริ่มขึ้นในตอนปลายรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กล่าวคือประมาณปี พ.ศ. 2403 ได้มีการจัดตั้งกองตำรวจขึ้นเป็นครั้งแรกตามแบบอย่างยุโรป เรียกว่ากองโปลิสโดยจ้างชาวมาลาเยและชาวอินเดียเป็นพลตำรวจ เรียกว่าคอนสแตเบิล โดยมีกัปตัน เอส เจ เบริด เอ็มส์ (S. J. Bird Ames) เป็นผู้ควบคุมดูแล ให้มีหน้าที่รักษาการณ์แต่ในเขตกรุงเทพมหานครชั้นใน และให้ขึ้นอยู่ในสังกัดกรมพระนครบาล

มาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงขยายกิจการกองโปลิสและเขตรักษาการณ์กว้างขวางออกเป็นลำดับ จนมีหน้าที่รักษาการณ์ตลอดเขตมณฑลกรุงเทพฯ โดยให้ นาย เอ.เจ.จาร์ดีน (A. J. Jardine) มาช่วยงานแล้วยังได้จัดตั้งตำรวจขึ้นเป็นรูปทหารโปลิสเมื่อ พ.ศ. 2419 สำหรับเป็นกำลังรักษาความสงบเรียบร้อยในส่วนภูมิภาคและให้สามารถปฏิบัติการทางทหารได้ด้วย โดยได้ว่าจ้างนาย จี.เชา.(G.Schau) ชาวเดนมาร์กมาเป็นผู้วางโครงการผู้บังคับบัญชาส่วนมากโอนมาจากทหาร ต่อมาใน พ.ศ.2420 ได้เปลี่ยนชื่อกองทหารโปลิสเป็นกรมกองตระเวนหัวเมือง จนถึง พ.ศ. 2440 ได้ตั้ง “กรมตำรวจ” ขึ้น แทนกรมกองตระเวนหัวเมืองและโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้พลตรีพระยาवासเทพ (จี.เชา.) เป็นเจ้ากรมตำรวจ กำลังพลในครั้งแรก ใช้ตำรวจ ต่อมาเมื่อทางทหารได้ประกาศใช้ พระราชบัญญัติเกณฑ์ทหาร ทางตำรวจก็ได้ขออนุมัติใช้กฎหมายฉบับนี้เมื่อ พ.ศ. 2448 เกณฑ์คนเข้าเป็นตำรวจเช่นเดียวกัน เมื่อได้จัดตั้งกรมตำรวจขึ้นแล้ว ก็ได้พยายามขยายกิจการตำรวจไปยังหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคตามลำดับ เพื่อให้มีกำลังตำรวจสำหรับป้องกันปราบปรามโจร ผู้ร้าย และอำนวยความสะดวก

กรมตำรวจในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว นั้น หลักการใหญ่มิได้มีการเปลี่ยนแปลงอะไรมากนัก คงดำเนินการตามแนวทางที่วางไว้ในรัชกาลที่ 5 มีการปรับปรุงบ้างเพียงเล็กน้อย กล่าวคือ ได้ขยายกิจการตำรวจไปยังหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคมากยิ่งขึ้น ทางด้านตำรวจนครบาลก็ได้ว่าจ้างนายอีริค เซนต์ เจ. ลอตัน Eric ST. J. Lawson ชาวอังกฤษเข้ามาช่วยอีกคนหนึ่ง ในรัชกาลที่ 6 นี้ ยังได้มีการจัดตั้งตำรวจ และตำรวจส่วนกลางขึ้นเป็นการช่วยเหลือตำรวจท้องที่อีกด้วย

กิจการตำรวจในสมัยนี้ขึ้นอยู่กับ 2 กระทรวง คือ กรมตระเวนหรือตำรวจนครบาล ขึ้นอยู่กับกระทรวงพระนครบาล กรมตำรวจขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย เพิ่งมารวมเป็นกรมเดียวกันภายใต้การบังคับบัญชาของอธิบดีคนเดียวกัน เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2458 เรียกว่า “กรมตำรวจและกรมตระเวน” กรมตำรวจจึงถือว่า “วันที่ 13 ตุลาคม” ของทุก ๆ ปี เป็น “วันตำรวจ”

หลังจากที่ได้มีการรวมกิจการเป็นกรมเดียวกันแล้ว ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงกิจการของตำรวจคือ ในปลายปีนี้เองได้เปลี่ยนเป็น “กรมตำรวจภูธรและกรมตำรวจนครบาล” ยกฐานะเจ้ากรมขึ้นเป็นอธิบดี ต่อมาในปี พ.ศ. 2465 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้รวมกระทรวงมหาดไทยกับกระทรวงพระนครบาลเป็นกระทรวงเดียวกัน เรียกว่า กระทรวงมหาดไทย “กรมตำรวจภูธรและกรมตำรวจนครบาล” จึงโอนมาขึ้นอยู่กับกระทรวงมหาดไทย และในปี พ.ศ. 2469 ได้เปลี่ยนนามกรมตำรวจภูธรและกรมตำรวจนครบาล เป็น “กรมตำรวจ” แต่ยังคงแบ่งตำรวจออกเป็น 2 ประเภทคือ ตำรวจที่จับกุมโจรสู้ร้าย ใต้สวนทำสำนวนฟ้องศาลโปสิศสภาโดยตรง เรียกว่า “ตำรวจนครบาล” ตำรวจที่ทำการจับกุมโจรสู้ร้ายได้แล้วส่งให้อำเภอใต้สวน ทำสำนวนให้อัยการฟ้องศาลอาญาประจำจังหวัดนั้นๆ เรียกว่า “ตำรวจภูธร” จนกระทั่ง พ.ศ. 2475 ได้เปลี่ยนแปลงกรมตำรวจเป็น “กรมตำรวจ” ตลอดมาจนทุกวันนี้

กิจการตำรวจไทยได้มีวิวัฒนาการเรื่อยมาจนกระทั่งถึงยุคปัจจุบันหรือยุคประชาธิปไตยคือหลังจากที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้วก็ได้มีประกาศเสนาบติกระทรวงมหาดไทยเรื่องการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ พ.ศ. 2475 กิจการตำรวจได้แบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นหน่วยบริการงานส่วนกลางและสำนักบริหารของอธิบดีกรมตำรวจ มีกองที่ขึ้นตรง 6 กอง คือ กองกลาง กองบัญชา กองโรงเรียน กองคดี กองตรวจคนเข้าเมือง และกองทะเบียนกลาง ส่วนที่ 2 คือ ตำรวจนครบาล ส่วนที่ 3 คือ ตำรวจภูธร ส่วนที่ 4 คือ ตำรวจสันติบาล ซึ่งภายหลังได้ขยายงานเป็นกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง การแบ่งส่วนราชการและอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆ ในกรมตำรวจตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอีกหลายครั้ง แต่หลักการใหญ่ก็คงแบ่งตำรวจออกเป็น 4 ส่วน ซึ่งมีอยู่เดิมนั้นเอง เพียงแต่ขยายงานมากขึ้นตามคุณภาพปริมาณและความเจริญของบ้านเมือง แผนกบางแผนกถูกยกขึ้นเป็นกอง กองบางกองถูกยกขึ้นเป็นกองบัญชาการ เป็นต้น โดยพระราชกฤษฎีกาแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจกระทรวงมหาดไทย

แต่เดิมนั้นตำรวจเป็นข้าราชการพลเรือนประเภทหนึ่ง แบ่งออกเป็นประเภทที่มียศและไม่มียศ ต่อมาได้มีประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการตำรวจ พ.ศ. 2521 ลงวันที่ 1 มิถุนายน 2521 โดยไม่ขึ้นอยู่ภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยข้าราชการพลเรือน ซึ่งทำให้การบริหารงานบุคคลของข้าราชการตำรวจได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ได้มีการเปลี่ยนแปลงตำรวจที่ไม่มียศมาเป็นตำรวจที่มียศทั้งหมด และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการข้าราชการตำรวจขึ้นคณะหนึ่ง เรียกย่อว่า ก.ตร. โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเป็นประธาน และอธิบดีกรมตำรวจเป็นรองประธาน มีหน้าที่พิจารณาถ้อยแถลงเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารงานทั้งหมดของข้าราชการตำรวจ

ชั้นยศของข้าราชการตำรวจตามพระราชบัญญัติฉบับใหม่นี้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงคงใช้ชั้นยศเหมือนเดิม คือ ชั้นพลตำรวจ ชั้นประทวน และชั้นสัญญาบัตร

ชั้นพลตำรวจ ได้แก่ พลตำรวจกองประจำการ พลตำรวจสำรอง พลตำรวจสำรองพิเศษ พลตำรวจพิเศษ และพลตำรวจสมัคร

ชั้นประทวน ได้แก่ สิบตำรวจตรี สิบตำรวจโท สิบตำรวจเอก จำสิบตำรวจและนายดาบตำรวจ

ชั้นสัญญาบัตร ได้แก่ ผู้มียศตั้งแต่ร้อยตำรวจตรีขึ้นไป

แม้ว่ากิจการตำรวจไทยมีประวัติความเป็นมาเริ่มตั้งแต่เมื่อครั้งสุโขทัยเป็น ราชธานี แต่ได้มีการปรับปรุงกิจการตำรวจครั้งสำคัญในประวัติศาสตร์ตามแบบอย่างยุโรปเป็นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2403 แต่ระยะเวลาขณะที่มีความเปลี่ยนแปลงสำคัญๆ แบ่งได้เป็น 2 ช่วงเวลาได้แก่

ระยะที่ 1 เป็นช่วงเวลาของการวางรากฐานกิจการตำรวจไทย โดยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ได้ว่าจ้าง กัปตัน เอส.เจ.เบิร์ด (Captain S. J. Bird Ames) ชาวอังกฤษ มาเป็นผู้วางรากฐานกิจการตำรวจไทย ตามระบบอย่างยุโรป มีการจัดตั้งกองโปลิศ หรือเรียกว่า “กองโปลิศคอนสเทเบิล” ต่อๆ มาเรียกว่ากองตระเวน, กรมตระเวน, กรมตำรวจนครบาล กรมตำรวจภูธร เป็นต้น ผู้ริเริ่มกิจการตำรวจส่วนใหญ่เป็นชาวยุโรป คือ นายเอ.เจ.จาร์ดีน (A.J. Jardine) ชาวอังกฤษ, นายอีริค.เซ็นต์ เจ. ลอร์สัน (Eric ST.J. Lawson) ชาวอังกฤษอีกเช่นกัน และนายจี.เชา. (G. Schau) ชาวเดนมาร์ก จะมีคนไทยอยู่เพียงท่านเดียวคือพระยาอรรธราชวรหาร

ระยะที่ 2 เป็นช่วงของการพัฒนาปรับปรุง เริ่มจากพลโทพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ สมัยรัชกาลที่ 7 ได้มีการรวมกิจการตำรวจให้เป็นหนึ่งเดียว เรียกชื่อว่า กรมตำรวจภูธรและกรมตระเวน ขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2458 และในปีเดียวกันได้เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมตำรวจภูธรและกรมตำรวจนครบาล” พร้อมทั้งยกฐานะ เจ้ากรมขึ้นเป็นอธิบดีเป็นต้นมา สำหรับการเรียกชื่อได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็น “กรมตำรวจภูธร” ครั้นหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 รัชกาลที่ 7 ทรงโปรดเกล้าให้เปลี่ยนชื่อเป็น “กรมตำรวจ” มาจนกระทั่งทุกวันนี้ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 17 พฤศจิกายน 2475) ในช่วงหลังนี้มีอธิบดีกรมตำรวจจำนวน 24 ท่าน ได้แก่

1. พลโทพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ อธิบดีกรมตำรวจภูธรและกรมตำรวจพระนครบาล พ.ศ. 2458 - 2472
2. พลตำรวจโท พระยาอริกรณ์ประกาศ อธิบดีกรมตำรวจภูธร พ.ศ. 2472 - 2475
3. พันตำรวจเอก พระยาบุเรศผดุงกิจ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2475 - 2476

4. พันตำรวจเอก พระยาอนุสรณ์ธรรการ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2476 - 2479
5. พลตำรวจเอก หลวงอดุลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2479 - 2488
6. พลตำรวจโท พระรามอินทรา อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2488 - 2489
7. พลตำรวจตรี พระพิจารณ์พลกิจ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2489 - 2490
8. พลตำรวจเอก หลวงชาติตระการโกศล อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2490-2494
9. พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ 2494 - 2500
10. พลตำรวจเอก ไสว ไสวแสนยากร อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2500 - 2502
11. จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2502 - 2506
12. พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2506-2515
13. พลตำรวจเอก ประภาส จารุเสถียร อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2515 - 2516
14. พลตำรวจเอก ประจวบ สุนทรางกูร อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2516-2518
15. พลตำรวจเอก พจน์ เกษะนันท์ อธิบดีกรมตำรวจ (มีนาคม-ตุลาคม)

พ.ศ. 2518

16. พลตำรวจเอก ศรีสุข มหิทธิเทพ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2518 - 2519
17. พลตำรวจเอก มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2519 - 2524
18. พลตำรวจเอก สุรพล จุลละพราหมณ์ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2524-2525
19. พลตำรวจเอก ณรงค์ มหานนท์ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2525 - 2530
20. พลตำรวจเอก เกา สารสิน อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2530 - 2532
21. พลตำรวจเอก แสวง ชีระสวัสดิ์ อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2532 - 2534
22. พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวี วัฒน อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2534 -2537
23. พลตำรวจเอก ประทีน สันติประภพ อธิบดีกรมตำรวจ (กุมภาพันธ์ -

กันยายน) พ.ศ. 2537

24. พลตำรวจเอก พจน์ บุญยะจินดา อธิบดีกรมตำรวจ พ.ศ. 2537-ปัจจุบัน

2. ประวัติอธิบดีกรมตำรวจ

2.1 ช่วงเวลาของการวางรากฐานกิจการตำรวจ ตั้งแต่ พ.ศ. 2403 ถึง พ.ศ. 2458 มีจำนวน 5 ท่าน ดังนี้

1. กัปตัน เอส.เจ.เบิร์ต เอ็มส์ Captain Samul Joseph Bird Ames

ผู้บังคับการกองโปลิศ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2403- 2435 เป็นชาวอังกฤษ เกิด ค.ศ. 2832 (พ.ศ. 2375) สัญชาติ อังกฤษ เมืองเคนต์ (Kent) ประเทศอังกฤษ

การสมรส ภรรยาเดิมชื่อ นางเค.เอส.บี.เอ็มส์ ติดตามสามีเข้ามาอยู่ในประเทศสยาม เมื่อพ.ศ. 2346 และได้ถึงแก่กรรมเมื่อ พ.ศ. 2405 ขณะมีอายุ 29 ปี กัปตันเอมส์ ได้สมรสใหม่ในปี พ.ศ. 2408 กับหญิงไทย ชื่อหย่า มีบุตรธิดา รวม 6 คน

ผลงานและการรับราชการ เดิมมีอาชีพเดินเรือสมุทรในเขตน่านน้ำแอตแลนติกและมหาสมุทรอินเดีย

พ.ศ. 2396 ได้เดินทางเข้ามาประเทศสยามพร้อมครอบครัว มีอาชีพเป็นช่างรับเหมาก่อสร้าง

พ.ศ. 2403 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ กัปตัน เอ็มส์ เป็นผู้วางรากฐานดำเนินการจัดตั้งกองโปลิศหรือตำรวจขึ้นเป็นคนแรกในสยามประเทศ ซึ่งในระยะแรกได้ว่าจ้างแขกมลายู แขกอินเดียให้เป็นตำรวจเรียกว่า “กองโปลิศคอนสแตเบิล” มีสถานที่ตั้งอยู่ที่บริเวณโรงกะทะ เขตสัมพันธวงศ์ ต่อมาได้ย้ายไปที่สามแยกต้นประดู่ เรียกว่า โรงพักโปลิศสามแยก

พ.ศ. 2414 เกิดการจลาจลครั้งใหญ่ โดยพวกอั้งยี่ปล่องเหลี่ยม (กรรมกรชาวจีน) เหตุการณ์ครั้งนี้นักลามาใหญ่โตไปจนถึงจังหวัดทางภาคใต้คือ จังหวัดระนอง กัปตันเอมส์ได้ใช้ความสามารถปราบปรามเหตุการณ์ร้ายจนสงบลงได้ในที่สุด

นอกจากเรื่องดังกล่าวแล้ว กัปตันเอมส์ ยังได้วางระเบียบกำหนดหน้าที่ของโปลิศอันพึงปฏิบัติ วางระเบียบการรับบุคคลเข้าเป็นตำรวจ ออกกฎหมายที่เรียกว่า “กฎหมายโปลิศรักษาพระนคร 53 ข้อ” เปลี่ยนชื่อกองโปลิศเป็นกองตระเวน และรวมกองตระเวนเป็นกรมตระเวน

การรับพระราชทานบรรดาศักดิ์ พ.ศ. 2414 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้กัปตันเอมส์เป็น “หลวงรัฐยาธิบาลบัญชา”

การพ้นจากราชการ กัปตันเอส.เย.เบิร์ต.เอมส์ พ้นจากหน้าที่เนื่องจากเกษียณอายุ เมื่อ พ.ศ. 2435 รวมเวลาราชการทั้งสิ้น 32 ปี กัปตันเอมส์ถึงแก่กรรมที่กรุงเทพฯ ใน พ.ศ. 2444 รวมอายุ 69 ปี

2. พระยาอรรคราชวราท (ภักดา บุรณศิริ)

เจ้ากรมกองตระเวน ผู้บังคับการกรมกองตระเวน หรืออธิบดีกรมตระเวน ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2435 - 2440

พระยาอรรคราชวราทเป็นบุตรของพระยาธรรมจรรยาอนุกรมมนตรี (จำเริญ บุรณศิริ) สำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษ สมรสกับคุณหญิงชม บุรณศิริ

ผลงานและการรับราชการ เริ่มเข้ารับราชการในช่วงปลายสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 และได้ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้ากรมกองตระเวน ผู้บังคับการกรมกองตระเวน หรืออธิบดีกรมพลตระเวนตามลำดับในระยะเวลาระหว่าง พ.ศ. 2435 - 2440 โดยรับตำแหน่งต่อจาก กัปตัน เอส.เย.เบิร์ต.เอมส์ ระหว่างรับราชการได้ปรับปรุงแก้ไขขยายหน่วยงานกิจการตำรวจให้ก้าวหน้าหลายประการ พระยาอรรคราชวราท ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตระเวนอยู่จนถึง พ.ศ. 2440 รวมเวลา 5 ปี จึงย้ายไปรับราชการในตำแหน่ง เอกอัครราชทูตในหลายประเทศจนสิ้นอายุราชการ

3. นาย เอ.เจ.จาร์ดิน (Mr.A.J.Jardine)

อธิบดีกรมกองตระเวน ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2440 - 2447 เป็นชาวอังกฤษ

ผลงานและการรับราชการ นาย เอ.เจ.จาร์ดิน เดินทางเข้ามารับราชการในประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2440 ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงที่กิจการตำรวจกำลังมีปัญหาคความยากลำบากเพิ่มมากขึ้น เพราะกรุงเทพฯ ได้กลายเป็นเมืองท่าที่สำคัญ มีชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาค้าขายมากมาย และล้วนแต่เป็นผู้ได้รับสิทธิสภาพนอกอาณาเขต เรื่องนี้ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการจับกุมดำเนินคดีแก่ผู้ที่ทำความผิดมาก

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพิจารณาเห็นว่า นาย เอ.เจ.จาร์ดิน ผู้นี้เคยดำรงตำแหน่งเป็นนายตำรวจระดับผู้บังคับการในประเทศอินเดียมาแล้ว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้ารับราชการในกิจการตำรวจไทย เริ่มในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บังคับการกรมกองตระเวน และได้ดำเนินกิจการตำรวจในยุคนั้นตามรูปแบบกิจการตำรวจในอินเดียทุกประการ ทั้ง

แบบอย่างของการบังคับบัญชาและการปราบปรามโจรสลัด จากผลงานที่ปรากฏทำให้ นาย เอ.เจ. จาร์ดิน ได้รับการเลื่อนตำแหน่งจนถึงตำแหน่งสุดท้ายคืออธิบดีกรมกองตระเวนและปราบทูลลาออกจากราชการ ใน พ.ศ. 2447 รวมระยะเวลารับราชการ 7 ปีเศษ แล้วเดินทางกลับภูมิลำเนาที่ประเทศอินเดีย

4. นายอีริก เซนต์ เจ.ลอร์สัน (Mr. Eric ST. J. Lawson)

อธิบดีกรมพลตระเวน ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2447 - 2456 เกิด ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเวสต์มินสเตอร์ ประเทศอังกฤษ

ผลงานและการรับราชการ เดิมเป็นตำรวจอยู่ที่ประเทศพม่า แล้วย้ายไปเป็นตำรวจในประเทศอินเดีย ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ

พ.ศ. 2447 เดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้รับพระราชทานกรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้บังคับการกรมกองตระเวน สืบตำแหน่งแทนนาย เอ.เจ.จาร์ดิน ซึ่งลาออกจากราชการกลับประเทศอินเดีย ผลงานที่ทำต่อกิจการตำรวจมีหลายประการ เช่น

- จัดตั้งกองพิเศษ โดยใช้ระบบการทำงานคล้ายกับกองสืบสวนคดีของตำรวจในกรุงลอนดอน

- ตั้งโรงเรียนพลตำรวจและนายตำรวจ

- จัดพิมพ์กฎหมายโปลิส ทั้งภาคภาษาไทยและอังกฤษ

- ใช้กฎหมายลักษณะอาญาลงโทษผู้กระทำความผิด

- พ.ศ. 2452 ประกาศใช้ พ.ร.บ.เกณฑ์ทหารทั่วประเทศ โดยอนุญาตให้ผู้ที่เกณฑ์ทหารแล้วคัดเลือกเข้ารับราชการในกรมตำรวจได้ โดยการส่งตัวเข้ารับการศึกษาอบรมในโรงเรียนพลตำรวจเป็นเวลา 1 ปี

การรับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เนื่องจากนายอีริก เซนต์ เจ.ลอร์สัน ได้ประกอบคุณงามความดีไว้ในกิจการตำรวจเป็นอย่างมากจึงได้รับพระราชทานยศและบรรดาศักดิ์เป็นมหาอำมาตย์โท และนายพลตำรวจตรี ตำแหน่งสุดท้ายที่ได้รับคือ อธิบดีกรมพลตระเวน

พ้นจากราชการ นายอีริก เซนต์ เจ.ลอร์สัน พ้นจากราชการใน พ.ศ. 2456 สาเหตุเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจในประเทศทรุดโทรม แต่หลังจากนั้นก็ยังได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ จากพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้ดำรงตำแหน่งเป็นที่ปรึกษาราชการในกรมตำรวจภูธรและกรมพลตระเวน รวมอายุการปฏิบัติราชการเป็นเวลาทั้งสิ้น 11 ปีเศษ

5. นาย จี.เชา. (G.Schau)

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ.2456 - 2458 เกิด ณ ประเทศเดนมาร์ก

ผลงานและการรับราชการ พ.ศ. 2427 ได้เดินทางเข้ามาในประเทศไทย ก่อนหน้านั้นเคยรับราชการเป็นทหารในประเทศเดนมาร์กมาก่อน และเมื่อเข้ามาในประเทศไทยแล้วก็ได้รับราชการทหาร มียศเป็นร้อยโท และได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์ เป็น หลวงศัลย์วิธานนิเทศ จนกระทั่งได้รับการเลื่อนยศเป็น พันตรี ดำรงตำแหน่งประจำกรมยุทธนาธิการทหาร

พ.ศ. 2436 ในวันที่ 13 กรกฎาคม 2436 ได้เกิดเหตุการณ์สำคัญคือเหตุการณ์ที่ฝรั่งเศสได้ส่งเรือรบเข้ามายึดบริเวณปากอ่าวไทยเอาไว้ และเกิดการต่อสู้รบกันขึ้น แต่ต่อมาได้มีการเจรจาสงบศึก โดยพลตรีพระยาवासเทพได้มีส่วนสำคัญในการเจรจาดังนี้เป็นอย่างมาก

พ.ศ. 2438 ได้รับพระราชทานเลื่อนยศเป็น พลตรี และได้รับบรรดาศักดิ์เป็นพระยาวัสเทพ (พระยาพานทอง)

พ.ศ. 2440 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาวัสเทพ ได้รับพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้โอนการรับราชการจากทหารบกมาเป็นตำรวจ โดยเริ่มดำรงตำแหน่งเป็น เจ้ากรมกองตระเวนหัวเมือง และเป็นผู้จัดตั้งกองตำรวจ และได้มีการปรับปรุงขยายงานของตำรวจอย่างกว้างขวาง เช่น มีการเพิ่มอัตรากำลังพลของตำรวจจนถึงจำนวน 8,000 นาย และยังได้จัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ทันสมัยมาใช้ในกิจการด้วย

ในสมัยที่พระยาวัสเทพเป็นอธิบดีกรมตำรวจนี้ ได้มีการแบ่งส่วนราชการของตำรวจออกเป็น 2 ส่วนคือ

1. กรมพลตระเวน มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในมณฑลกรุงเทพฯ ซึ่งส่วนนี้ได้กลายเป็นต้นกำเนิดของตำรวจนครบาล ในสมัยต่อมา

2. กรมตำรวจ มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในมณฑลหัวเมืองส่วนภูมิภาค ซึ่งต่อมาก็ได้กลายเป็นต้นกำเนิดของตำรวจ

พ.ศ. 2456 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาวัสเทพ ได้เลื่อนตำแหน่งจากเจ้ากรมตำรวจ ให้เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

การพ้นจากราชการ พระยาวัสเทพได้ทูลฯลาออกจากราชการ ใน พ.ศ. 2458 เพื่อรับพระราชทานบำนาญ หลังจากนั้นได้เดินทางกลับประเทศเดนมาร์ก รวมเวลารับราชการทั้งสิ้น 18 ปี และรวมเวลาที่ท่านเข้ามาพำนักอยู่ในประเทศไทยยาวนานถึง 31 ปี

3.2.2 ช่วงระยะเวลาของการพัฒนาปรับปรุงกิจการตำรวจไทย ตั้งแต่วันที่ 13 ตุลาคม 2458 จนถึงปัจจุบัน มีอธิบดีกรมตำรวจ จำนวน 24 ท่าน ดังนี้

1. พลโท พระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ (หม่อมเจ้าคำรบ)

อธิบดีกรมตำรวจและกรมตำรวจนครบาล ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2458 - 2472

ประสูติ ณ วันจันทร์ขึ้น 10 ค่ำ เดือน 12 ปีมะแม วันที่ 3 พฤศจิกายน พ.ศ. 2414 พระบิดา - มารดา เป็นพระโอรสในพระบรมวงศ์เธอกรมขุนจักรานุภาพ และหม่อมราชวงศ์ดวง พระองค์เจ้าคำรบทรงเป็นพระบิดาของ ม.ร.ว.เสนีย์ และ ม.ร.ว.กึกฤทธิ์ ปราโมช การศึกษา ในขณะยังเยาว์วัย ได้ทรงศึกษาหนังสือไทย กับพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย) และเข้าศึกษาในหลักสูตรนักเรียนนายร้อยทหารบก หลักสูตร 3 ปี

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2431 เป็นว่าที่ร้อยตรีสังกัดกรมทหารบกที่ 4

พ.ศ. 2436 เป็นเสมียนเวรคำสั่งปลัดทัพบก

พ.ศ. 2440 เป็นนายเวรพิเศษประจำ สมเด็จพระบรมวงศ์เธอเจ้าฟ้ากรมพระยาภาณุพันธุวงศ์วรเดช

พ.ศ. 2443 เป็นปลัดกองพลที่ 1

พ.ศ. 2454 เป็นผู้บังคับการทหารบก กองพลที่ 7 และแม่ทัพกองทัพที่ 2 มณฑล

พิษณุโลก

พ.ศ. 2457 เป็นผู้ช่วยเสนาบดีกระทรวงมหาดไทย

พ.ศ. 2458 โอนมาดำรงตำแหน่ง อธิบดีกรมตำรวจและกรมตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2460 ในขณะที่ประเทศไทยได้ประกาศสงครามกับประเทศเยอรมนี ออสเตรีย และฮังการี พระองค์เจ้าคำรบ ได้เป็นผู้บัญชาการวางระเบียบกำหนดหน้าที่ ให้นายตำรวจในบังคับบัญชาจับกุมชนชาติศัตรู

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2472 เนื่องจากสูงอายุมรอายุราชการในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ยาวนานถึง 14 ปี

2. พลดำรงโท พระยาอธิกรณ์ประกาศ (หลุย จาติกวณิช)

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2472 - 2475

เกิดเมื่อวันที่ 5 พฤษภาคม 2419 ณ ตำบลตลาดน้อย อำเภอสำเพ็ง กรุงเทพฯ

จบการศึกษาชั้น ม.5 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ กรุงเทพฯ สมรสกับนางอรุณ จาติกวณิช

ผลงานและการรับราชการ เริ่มรับราชการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2441 ในตำแหน่งล่าม

ประจำในกรมกองตระเวน กระทรวงนครบาล

พ.ศ. 2472 ร่วมจับกุมอั้งยี่รายใหญ่ที่ปิดกั้นสินค้าญี่ปุ่น อันเป็นสาเหตุของความวุ่นวายทางการเมืองระหว่างจีนกับญี่ปุ่นเป็นผลสำเร็จ ได้เลื่อนยศเป็น พลดำรงโท และในปีเดียวกันก็ได้เลื่อนตำแหน่งตามลำดับ จนถึงตำแหน่ง อธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2475 รวมเวลาอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจได้ 3 ปี

3. พลดำรงเอก พระยาบุเรศผดุงกิจ (รวย พรหมโอบ)

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2475-2476

เกิด เมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2524 ที่ตำบลลานสมเด็จ อำเภอบางกอกใหญ่ แขวงเมืองกรุงเทพฯ บิดา มารดา ชื่อ นายชำ นางบุญรอด พรหมโอบ

การศึกษา ขณะเยาว์วัยเรียนที่วัดจักรวรรดิราชาวาส กรุงเทพฯ เรียนภาษาอังกฤษที่โรงเรียนเทพยภรณ์ สอบไล่ได้ประโยค 3

ผลงานและการรับราชการ เริ่มรับราชการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2441 ในตำแหน่งเสมียน พลดำรงตระเวนประจำสถานีตำรวจนครบาลสามยอด

พ.ศ. 2444 เป็นนายหมวด, สารวัตรแขวง, สารวัตรใหญ่ และปลัดกรม ตามลำดับ

พ.ศ. 2459 เป็นพันตำรวจตรี

พ.ศ. 2460 เป็นพันตำรวจเอก

พ.ศ. 2463 ได้รับบรรดาศักดิ์ เป็น หลวงบุเรศผดุงกิจ

พ.ศ. 2460 เป็นผู้กำกับโรงเรียนนายร้อยและพลดำรง

พ.ศ. 2470 เป็นผู้บังคับการตำรวจดุสิต

พ.ศ. 2475 รักษาการในตำแหน่ง และดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ

3 กรกฎาคม 2475 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ (คนแรก) เมื่อมีชื่อเป็น "กรมตำรวจ" เปลี่ยนการปกครองในพ.ศ. 2475 ระหว่างรับราชการ พันตำรวจเอก พระยาบุเรศผดุงกิจ สามารถปราบ

ปรามอาชญากรรมต่างๆ ได้เป็นอย่างดี จนได้รับสมญานามว่า หลวงบุเรศผดุงกิจ ของกรมตำรวจ ในยุคนั้น

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2475 เนื่องจากลาออก รวมเวลารับราชการ 35 ปี และอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ เป็นเวลา 1 ปี

4. พันตำรวจเอก พระยาอนุสรณ์รัฐกร (จ่าง วัจนะพุกกะ)

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2476 - 2479

เกิดเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2423 ณ ตำบลหัวรอ อำเภอรอบกรุง เมืองกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บิดา - มารดา ชื่อ นายเชิว นางเพ็ง วัจนะพุกกะ

การศึกษา สอบไล่ได้ชั้น 8 จากโรงเรียนคริสเตียนไฮสกูล

การสมรส มีภรรยาชื่อ นางเง็กกี

ผลงานและการรับราชการ เริ่มรับราชการครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2444 เป็นนายหมวดเทียบยศร้อยตำรวจตรี ตำแหน่งผู้ช่วยนายเวรประจำ ทำหน้าที่ล่ามภาษาต่างประเทศในสังกัดกระทรวงนครบาล

พ.ศ. 2470 เป็นผู้บังคับการมณฑลภูเก็ต

พ.ศ. 2471 เป็นพันตำรวจเอก

พ.ศ. 2472 เป็นผู้บังคับการตำรวจนครบาลสายบางรัก

พ.ศ. 2473 เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2476 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2479 รวมเวลารับราชการ 32 ปี และอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจเป็นเวลา 3 ปี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

5. พลตำรวจเอก หลวงอดุลเดชจรัส (บัตร พังพระคุณ)

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2479 - 2488

เกิดเมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2438 ณ ตำบลบางรัก จังหวัดพระนคร บิดา - มารดา ชื่อ หลวงบุรีรัฐวิจารณ์ (บี.เอ็ม.เขออีฟ) นางจันทร์ พังพระคุณ

การศึกษา ไม่ปรากฏหลักฐานว่าได้รับการศึกษาในเยาว์วัย ณ ที่ใด ต่อมาได้เข้าศึกษาที่ โรงเรียนนายร้อยทหารบก ใน พ.ศ. 2445 และสำเร็จการศึกษาในอีก 6 ปีต่อมา

ผลงานและการรับราชการ เริ่มเข้ารับราชการครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2459 โดยได้รับพระราชทานยศเป็นนายร้อยตรี สังกัดกระทรวงกลาโหม

พ.ศ. 2475 เป็นผู้บังคับกองพันทหารปืนใหญ่ ซึ่งเป็นตำแหน่งสุดท้ายในการรับราชการทหาร ก่อนโอนมารับราชการในกรมตำรวจ

พ.ศ. 2476 เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ ในขณะที่ พันตำรวจเอก พระยาอนุสรณ์ธรรการ เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2479 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2480 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย

พ.ศ. 2486 เป็นรองนายกรัฐมนตรีและเป็นพลตำรวจเอก รวมทั้งยศ พลเอก พลเรือเอก และพลอากาศเอก

พ.ศ. 2488 เป็นเป็นองคมนตรี ผลงานในขณะที่เป็นกรมตำรวจนั้นมีมากมาย และล้วนแต่ก่อให้เกิดประโยชน์และสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กรมตำรวจเป็นอย่างมาก อาทิ

- ออกกฎหมายให้อำนาจตำรวจภูธรทำการสอบสวนได้ ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการขยายขอบเขตอำนาจของตำรวจออกไปอย่างกว้างขวาง

- สรรหาและได้รับงบประมาณเพิ่มเติม เพื่อใช้ในกิจการด้านสอบสวน

- มีระบบการบริหารราชการที่เต็มไปด้วยความเที่ยงธรรม สุจริต เข้มแข็ง เรียบง่าย ฉับพลัน และเนื่องจากมีดวงตาที่คมกล้า จึงได้รับการขนานนามว่า “นายพลตาตุ้”

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2489 รวมระยะเวลาที่เข้ารับราชการในกรมตำรวจทั้งสิ้น 13 ปี และอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 9 ปี

6. พลตำรวจโท พระรามอินทรา (ดวง จุลัยยานนท์)

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2488 - 2489 เกิด ณ วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ. 2432 ที่ตำบลบ้านต้นม่วง อำเภอในเมือง จังหวัดเพชรบุรี ชื่อ บิดา - มารดา นายขลิบ นางกรอง จุลัยยานนท์

การศึกษา สอบไล่ชั้นประถม 4 (ประโยค 1) จากโรงเรียนวัดพิตรพิมุข เมื่อ พ.ศ. 2450 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจภูธรหัวจรเข้ จังหวัดนครปฐม เมื่อ พ.ศ. 2453

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2453 เป็นร้อยตำรวจตรี

พ.ศ. 2472 เป็นผู้บังคับการตำรวจนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2476 เป็นจเรตำรวจภูธร

พ.ศ. 2479 เป็นผู้บังคับการตำรวจ

พ.ศ. 2484 เป็นผู้บังคับการตำรวจเขต 5

พ.ศ. 2485 รักษาการในตำแหน่งผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2487 เป็นอธิบดีกรมมหาดไทย

พ.ศ. 2488 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2489 เป็นปลัดกระทรวงมหาดไทย

ในสมัยที่ดำรงตำแหน่งได้มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อกรมมากมาย อาทิ การสืบจับพวกอั้งยี่ จังหวัดตรัง ภูเก็ตและนครศรีธรรมราช เป็นผู้สอบไล่ให้นักเรียนนายร้อย และเมื่อพ้นจากราชการและเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามที่บัญญัติข้าราชการพลเรือน

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2489 รวมเวลาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 1 ปี

ศูนย์วิทยุตำรวจภูธร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

7. พลดำรงตรี พระพิจารณ์พลกิจ (ยูเช็ก คุดละถัมภะ)

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2489 - 2490

เกิดเมื่อวันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2435 ณ ตำบลตลาดขวาง อำเภอเมือง จังหวัดตราด บิดา - มารดา ชื่อ ขุนนราพานิชย์สยาม (บ๊วย)และนางนราพานิชย์สยาม

การศึกษา เรียนหนังสือไทยที่วัดไผ่ล้อม อำเภอเมือง จังหวัดตราด จากสำนักท่านเจ้าคุณพระพิมลเมธาจารย์คณารักษ์ เจ้าคณะจังหวัด และสอบไล่ได้ประกาศนียบัตรประถมฯ ชั้น 3

การสมรส สมรสกับคุณนายกิมบ๊วย ในปี พ.ศ. 2457 มีบุตร - ธิดา รวม 3 คน

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2453 เริ่มรับราชการในตำแหน่งเสมียนโรงกลังกรมทาง กระทรวงคมนาคม

พ.ศ. 2455 โอนมารับราชการกรมตำรวจเป็นนักเรียนนายหมวด ในกระทรวงนครบาล

พ.ศ. 2458 เป็นรองสารวัตรตำรวจสามแยก

พ.ศ. 2471 เป็นสารวัตรใหญ่กองพิเศษ และช่วยราชการแผนกทะเบียนปิ่น ทะเบียนรถ

พ.ศ. 2472 เป็นผู้กำกับการตำรวจกองพิเศษ

พ.ศ. 2475 เป็นผู้บังคับการตำรวจนครบาล พระนครเหนือ

พ.ศ. 2479 เป็นผู้บังคับการตำรวจสันติบาล และรักษาการแทนอธิบดี

พ.ศ. 2482 เป็นรองอธิบดีและรักษาการแทนผู้กำกับการ 2 สันติบาล

พ.ศ. 2489 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2490 เนื่องจากสุขภาพไม่สมบูรณ์ รวมเวลาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 8 เดือน

8. พลดำรงเอก หลวงชาติตระการโกศล (เจียม ลิมปิจาติ)

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2490 - 2494

เกิดเมื่อวันที่ 10 มีนาคม พ.ศ. 2445 ณ ตำบลท่าวัง อำเภอเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บิดา - มารดา ชื่อ นายฮวด และนางเจือ ลิมปิจาติ

การศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนมหาดเล็กหลวง และสำเร็จการศึกษาวิทยาการตำรวจจากโรงเรียนตำรวจที่ประเทศสหรัฐอเมริกา และสมรสกับนางสุคนธ์ (สุขุม) ลิมปิจาติ

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2468 เริ่มรับราชการตำรวจครั้งแรก ในตำแหน่งสารองราชการกรมตำรวจ

พ.ศ. 2477 เป็นผู้กำกับการตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2487 เป็นผู้บังคับการตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2490 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2493 เป็นพลตำรวจเอก

พ.ศ. 2494 เป็นอธิบดีกรมศุลกากร

พ.ศ. 2500 เป็นอธิบดีกรมมหาดไทย - ปลัดกระทรวง

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2494 เนื่องจากย้ายไปเป็นอธิบดีกรมศุลกากร รวมเวลาอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 4 ปี

9. พลตำรวจเอก เผ่า ศรียานนท์

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2494 - 2500

เกิดเมื่อวันที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2452 ณ ตำบลบางขุนพรหม อำเภอบางขุนพรหม จังหวัดพระนคร บิดา-มารดา ชื่อ พันตรี พระพลาพิทักษ์เสนีย์ (พลุ้ย ศรียานนท์) และนางพงษ์ ศรียานนท์ การศึกษา สอบไล่ได้ชั้น 6 จากสถานศึกษาแห่งใดไม่ปรากฏหลักฐาน พ.ศ. 2469 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก สมรสกับคุณหญิงอุดมลักษณ์ ศรียานนท์

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2474 เริ่มเข้ารับราชการครั้งแรกเป็นร้อยตรี

พ.ศ. 2486 เป็นทหารคนสนิทของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหม มีความใกล้ชิดกับจอมพล ป.พิบูลสงครามมากจนกระทั่งจอมพล ป.ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2485 เป็นผู้อำนวยการทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

พ.ศ. 2486 เป็นเจ้ากรมเสมียนตรา กระทรวงกลาโหม

พ.ศ. 2486 เป็นพันเอก

พ.ศ. 2487 เป็นเจ้ากรมเชื้อเพลิง และลาออกจากราชการเป็นการชั่วคราว

พ.ศ. 2490 กลับเข้ารับราชการ โดยโอนมาอยู่กรมตำรวจ

พ.ศ. 2491 เป็นผู้ช่วยอธิบดี รองอธิบดีกรมตำรวจฝ่ายปราบปราม

พ.ศ. 2494 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2494 เป็นรองปลัดกระทรวงมหาดไทย
 พ.ศ. 2494 เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
 พ.ศ. 2495 ได้รับยศเป็น พลโท,พลเรือโท,และพลอากาศโท
 พ.ศ. 2495 ได้รับยศเป็นพลตำรวจเอก
 พ.ศ. 2497 เป็นอธิบดีกรมประมวลราชการแผ่นดิน
 พ.ศ. 2497 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงการคลัง
 พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2502 เนื่องจากการปฏิบัติราชการ รวมเวลาอยู่ใน
 ตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 6 ปี

10. พลตำรวจเอก ไสว ไสวแสนยากร

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2500 - 2502
 เกิดเมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม พ.ศ. 2477 ณ ตำบลบ้านศิริโขง จังหวัดเชียงใหม่ บิดา -
 มารดา ชื่อ ร้อยโทสฤษดิ์ และนาง อุ่นคำ
 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก พ.ศ. 2457
 ผลงานและการรับราชการ
 พ.ศ. 2484 รักษาการในตำแหน่ง เสนาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
 พ.ศ. 2490 เป็นจเรทหารสื่อสาร
 พ.ศ. 2494 เป็นแม่ทัพที่ 2 และผู้บัญชาการทหารบกที่ 2
 พ.ศ. 2497 เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการทหาร
 พ.ศ. 2498 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม
 พ.ศ. 2500 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ
 พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2502 เนื่องจากไปเป็นผู้ว่าการรถไฟ รวมระยะเวลาอยู่ใน
 ตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 2 ปี

11. จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาการดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2502 - 2506

เกิดเมื่อวันที่ 16 มิถุนายน พ.ศ. 2451 วันอังคาร แรม 3 ค่ำ 7 ปีมอก ณ บ้านปากคลองตลาด ตำบลพาทูร์ต จังหวัดกรุงเทพฯ บิดา - มารดา ชื่อ พันตรี หลวงเรืองเดชอนันต์ (ทองดี) คุณหญิงจันทร์ทิพย์ ธนะรัชต์

การศึกษา เริ่มเรียนหนังสือชั้นต้นที่โรงเรียนหรรณพาราม พ.ศ. 2472 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้า (จ.ป.ร.) สมรสกับท่านผู้หญิงวิจิตรา ธนะรัชต์

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2472 เริ่มรับราชการโดยประจำกองพันกรมทหารราบที่ 2 รักษาพระองค์

พ.ศ. 2500 เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด

พ.ศ. 2502 เป็นนายกรัฐมนตรี

พ.ศ. 2502 รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2506 เนื่องจากถึงแก่อสัญกรรม อยู่ในตำแหน่งรักษาการอธิบดีกรมตำรวจ 4 ปี

12. พลตำรวจเอก ประเสริฐ รุจิรวงศ์

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2506 - 2515

เกิดเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม 2445 บิดา - มารดา ชื่อ นายนิ่ม นางจงจันต์ รุจิรวงศ์ สมรสกับคุณหญิงน้อย (สวณณะสังข์) เมื่อ พ.ศ. 2478

การศึกษา จบชั้นมัธยม ที่โรงเรียนวัดสุทธิวาราม

พ.ศ. 2469 ศึกษาในเรียนนายร้อยทหารบกจนจบการศึกษา

พ.ศ. 2504 จบการศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

พ.ศ. 2509 ได้รับปริญญาตรีคุณวุฒบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

พ.ศ. 2513 ได้รับปริญญาคุณวุฒบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขารัฐศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2477 ประจำกองพันทหารปืนใหญ่ที่ 9 (พระนคร)

พ.ศ. 2483 เป็นผู้บังคับกองร้อยที่ 7 กองพันทหารปืนใหญ่ต่อสู้อากาศยานที่ 2

พ.ศ. 2491 เป็นผู้บังคับการกรมป้องกันต่อสู้อากาศยาน

พ.ศ. 2502 รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจอีกตำแหน่งหนึ่ง

พ.ศ. 2506 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2515 รวมระยะเวลาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 9 ปี

13. จอมพลประภาส จารุเสถียร

รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2515-2516

เกิดเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2455 ณ ตำบลหมากแข้ง จังหวัดอุดรธานี บิดา - มารดา ชื่อ
พระยาพชัยพิริยกิจ (เป้า) และนางตอง (นามสกุลเดิมบุญลอย) จารุเสถียร

การศึกษาระดับต้นไม่ปรากฏแน่ชัด พ.ศ. 2476 สำเร็จการศึกษาหลักสูตรโรงเรียนนาย
ร้อยทหารบก

การสมรส สมรสกับท่านผู้หญิงไสว จารุเสถียร

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2476 เป็นร้อยตรี ประจำกองพันทหารราบที่ 6 พ.ศ. 2478 ประจำกองบังคับการ
กองทัพบก และเลื่อนยศเป็นร้อยโท

พ.ศ. 2479 โอนมารับราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้บังคับหมวด กองตำรวจภูธร จังหวัด
ชัยภูมิ และปรับยศเป็นร้อยตำรวจเอก

พ.ศ. 2479 โอนกลับมาเป็นทหารประจำกองทัพบก ปรับยศเป็นร้อยเอก

พ.ศ. 2500 เป็นแม่ทัพกองทัพบกที่ 1

พ.ศ. 2506 เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และผู้บัญชาการทหารบก

พ.ศ. 2515 รักษาการในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ตามคำสั่ง บก.ปว.ที่ 345/2515 ลง
วันที่ 21 กันยายน 2515

พ้นจากราชการตำรวจ เหตุการณ์ “วันมหาวิปโยค” 14 ต.ค. 2516 รวมเวลาดำรง
ตำแหน่งรักษาการอธิบดีกรมตำรวจ 1 ปี

14. พลดำรงเอก ประจวบ สุนทรางกูร

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2506 - 2518

เกิดเมื่อวันที่ 5 เมษายน พ.ศ. 2463 ณ ตำบลในเมือง อำเภอวังไม้ขอน จังหวัด สุโขทัย
บิดา - มารดา ชื่อ นายมนู นางเป้า เกลี้ยงกลม

การศึกษา การศึกษาชั้นต้นไม่ปรากฏแน่ชัด

พ.ศ. 2481 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเทคนิคทหารบก กรมยุทธศึกษา กระทรวง
กลาโหม สมรสกับคุณหญิงพิมพ์ สุนทรางกูร

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2489 เป็นผู้บังคับกองร้อย 3 กรมรถรบ ได้รับพระราชทานยศร้อยเอก

พ.ศ. 2497 เป็นผู้บังคับกองพันที่ 4 กรมทหารม้าที่ 2

พ.ศ. 2500 เป็นรองผู้บัญชาการกองพลทหารม้า

พ.ศ. 2505 เป็นผู้บัญชาการกองพลทหารม้า ยศพลตรี

พ.ศ. 2512 เป็นที่ปรึกษากองทัพบก

พ.ศ. 2516 เป็นรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงคมนาคม

พ.ศ. 2516 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2518 รวมระยะเวลาดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 2 ปี

15. พล.ต.อ.พจน์ เกษะนันท์

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง 31 มีนาคม 2518 - 1 ตุลาคม 2518

เกิดเมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ. 2457 ณ ตำบลประตูลี้ อำเภอเมือง จังหวัดนครศรี
ธรรมราช บิดา - มารดา ชื่อ อำมาตย์โท พระวุฒิสาสตร์วินิจฉัย (ชิต) นางหลวง เกษะนันท์

การศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมฯ ปีที่ 6 จากโรงเรียนอัสสัมชัญ พ.ศ. 2480 สำเร็จ
การศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจหัวจรเข้ (รุ่นที่ 1) จังหวัดนครปฐม

พ.ศ. 2505 สำเร็จการศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

การสมรส สมรสกับนางไอตรี เกษะนันท์

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2480 เป็นนักเรียนทำการนายร้อยตำรวจ ประจำ สน.บุปผาราม ยศร้อยตำรวจตรี

- พ.ศ. 2481 เป็นผู้บังคับหมวดกองร้อยที่ 1 โรงเรียนหาดใหญ่
 พ.ศ. 2485 เป็นหัวหน้าสถานีตำรวจภูธร อ.ศรีราชา ยศร้อยตำรวจโท
 พ.ศ. 2491 เป็นสารวัตรตำรวจพระนครบาลเหนือ
 พ.ศ. 2492 ประจำกรมตำรวจ ยศพันตำรวจตรี
 พ.ศ. 2494 เป็นผู้กำกับการ 1 สันติบาล ยศพันตำรวจโท
 พ.ศ. 2500 เป็นผู้บังคับการกองปราบปรามสามยอด ยศพันตำรวจเอก
 พ.ศ. 2502 เป็นผู้บังคับการตำรวจสันติบาล ยศพันตำรวจ(พิเศษ)
 พ.ศ. 2504 รักษาการในตำแหน่งผู้ช่วย ผบช.ก. ยศพลตำรวจตรี
 พ.ศ. 2510 เป็นผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง ยศพลตำรวจโท
 พ.ศ. 2513 เป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ
 พ.ศ. 2514 เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ
 พ.ศ. 2518 (31 มีนาคม) เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ยศ พลตำรวจเอก
 พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2518 เนื่องจาก เกษียณอายุราชการ รวมเวลาดำรงตำแหน่ง
 อธิบดีกรมตำรวจ 8 เดือน

16. พลตำรวจเอก ศรีสุข มหิทธิเทพ

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2518 - 2519

เกิดเมื่อวันที่ 19 มกราคม พ.ศ. 2460 ณ ตำบลราชาธิวาส อำเภอคูสิต พระนคร บิดา
 มารดา ชื่อ รองอำมาตย์โท ขุนศรีสวัสดิ์ประภา และนางเรียม มหิทธิเทพ

การศึกษา สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมฯ ปีที่ 3 จากโรงเรียนเสนีย์ศรีเศรษฐดำริ นางเล็ง พระ
 นคร สำเร็จการศึกษาชั้นมัธยมปีที่ 8 แผนกวิทยาศาสตร์จากโรงเรียนราชบุรีวิทยาลัย พ.ศ. 2481
 จบการศึกษาจากสถาบันโรงเรียนนายร้อยทหารบก พ.ศ. 2506 จบการศึกษาหลักสูตรวิทยาลัยป้องกัน
 ราชอาณาจักร รุ่นที่ 6 สมรสกับคุณหญิงบุญจันทร์ (จันทร์ขมิ้น)

ผลงานและการรับราชการ

- พ.ศ. 2482 เป็นรองสารวัตร สน.บางซื่อ ยศร้อยตำรวจตรี
 พ.ศ. 2484 เป็น ผบ.หมวด กองตำรวจภูธร จ.ราชบุรี
 พ.ศ. 2488 เป็น รอง ผบ.หมวด กองตำรวจภูธร จ.จันทบุรี ยศร้อยตำรวจเอก
 พ.ศ. 2494 เป็นผู้กำกับการโรงเรียนนายสิบตำรวจ กองการศึกษา ยศพันตำรวจเอก

พ.ศ. 2496 เป็นผู้กำกับกองตำรวจภูธร จ.เชียงใหม่ ยศพันตำรวจโท
 พ.ศ. 2500 เป็นผู้กำกับกองโรงเรียนนายสิบตำรวจ กองการศึกษา ยศพันตำรวจเอก
 พ.ศ. 2502 เป็นเลขานุการกรมตำรวจ
 พ.ศ. 2504 เป็นหัวหน้ากองอำนวยการศึกษา ยศพลตำรวจตรี
 พ.ศ. 2506 เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการศึกษา
 พ.ศ. 2508 เป็นรองผู้บัญชาการศึกษา
 พ.ศ. 2510 เป็นผู้บัญชาการศึกษา ยศพลตำรวจโท
 พ.ศ. 2514 เป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ
 พ.ศ. 2516 เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ ยศพลตำรวจเอก
 พ.ศ. 2518 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ยศพลตำรวจเอก
 พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2519 เนื่องจาก ไปช่วยราชการในสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย รวมระยะเวลาอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 1 ปี

17. พลตำรวจเอก มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2519 - 2524
 เกิดเมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2464 ณ ตำบลศิริอำมาตย์ อำเภอพระนคร จังหวัดพระนคร
 การศึกษา สำเร็จการศึกษา ธรรมศาสตร์บัณฑิต (ธ.บ.) จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง พ.ศ. 2484 สมรสกับคุณหญิงวิจิตรพันธุ์คงชื่น
 ผลงานและการรับราชการ
 พ.ศ. 2485 โดยได้รับแต่งตั้งเป็นนายดาบตำรวจชั้นประทวน ประจำในกองตำรวจสันติบาล
 พ.ศ. 2485 เป็นรองสารวัตร กองกำกับกอง 2 กองตำรวจสันติบาล ยศร้อยตำรวจตรี
 พ.ศ. 2493 เป็นรองสารวัตร สถานีตำรวจนครบาลพญาไท ยศร้อยตำรวจเอก
 พ.ศ. 2499 เป็นผู้ว่าคดีศาลแขวงจังหวัดพระนครธนบุรี ยศพันตำรวจโท
 พ.ศ. 2506 รักษาการในตำแหน่งผู้บังคับกองตำรวจพระนครบาลเหนือ มียศพันตำรวจเอก
 พ.ศ. 2510 เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ยศพลตำรวจตรี
 พ.ศ. 2511 เป็นรองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2513 รักษาการในตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ยศพลตำรวจโท

พ.ศ. 2515 เป็นรองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

พ.ศ. 2518 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2524 ดำรงตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจเป็นเวลา 5 ปี

18. พลตำรวจเอก สุรพล จุลละพราหมณ์

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2524 - 2525

เกิดเมื่อวันที่ 15 กันยายน พ.ศ. 2465 ณ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครศรี
ธรรมราช บิดา - มารดา ชื่อ ขุนจุลละพราหมณ์ศึกษาการ(วาศ) และนางเคลือบ จุลละพราหมณ์

การศึกษา จบการศึกษาระดับมัธยม 8 จากโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

พ.ศ. 2482 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก

พ.ศ. 2491 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนเสนาธิการทหารบก

พ.ศ. 2501 สำเร็จปริญญาบัตรจากโรงเรียนสารวัตรทหารชั้นสูง ประเทศสหรัฐอเมริกา

พ.ศ. 2502 สำเร็จปริญญาบัตรจากโรงเรียนผู้บังคับบัญชาและเสนาธิการ จากสหรัฐ

อเมริกา

พ.ศ. 2509 สำเร็จหลักสูตรเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับความมั่นคงแห่งชาติ จากสหรัฐ

อเมริกา

พ.ศ. 2514 สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนป้องกันราชอาณาจักร (รุ่นที่ 13)

การสมรส สมรสกับนางสาธิตี จุลละพราหมณ์

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2483 เป็น ผบ.หมวด พัน ร.ที่ 5 ยศร้อยตรี

พ.ศ. 2491 เป็นประจำแผนกตำรา ยศพันตรี

พ.ศ. 2491 ออกจากประจำนายทหารกองหนุน

พ.ศ. 2493 กลับเข้ารับราชการ ในแผนกรักษาดินแดน

พ.ศ. 2495 โอนเข้ารับราชการกรมตำรวจ โดยดำรงตำแหน่งประจำกองบังคับการ

ตำรวจภูธร 5 จังหวัดลำปาง ยศพันตำรวจตรี

พ.ศ. 2498 ประจำกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ยศพันตำรวจโท

พ.ศ. 2508 ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจภูธร

พ.ศ. 2514 เป็นรองผู้บัญชาการตำรวจภูธร

พ.ศ. 2515 เลื่อนยศเป็นพลตำรวจโท

พ.ศ. 2515 เป็นผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

พ.ศ. 2518 รักษาการตำแหน่งผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2518 เป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2519 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2512 เนื่องจากเกษียณอายุราชการ รวมเวลาอยู่ในตำแหน่ง
อธิบดีกรมตำรวจ 1 ปี 5 เดือน

19. พลตำรวจเอก ณรงค์ มหามนต์

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง พ.ศ. 2525 - 2530 เกิด เมื่อวันที่ 5
มกราคม พ.ศ. 2470 ณ ตำบลคลองกระแสด อำเภอมือง จังหวัดเพชรบุรี บิดา - มารดา ชื่อ นายพูน
นางสว่าง มหามนต์

การศึกษา จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนอานวยศิลป์กรุงเทพฯ พ.ศ.
2485 จบการศึกษาโรงเรียนเตรียมนายร้อย พ.ศ. 2488 จบการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก
ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2488 เป็นรองสารวัตร สน.พญาไท ยศร้อยตำรวจตรี

พ.ศ. 2499 เป็น สวญ.สน.บางซื่อ ยศพันตำรวจตรี

พ.ศ. 2501 เป็นผู้กำกับการนครบาล ยศพันตำรวจโท

พ.ศ. 2507 เป็นรอง ผบก.น.พระนครเหนือ ยศพันตำรวจเอกพิเศษ

พ.ศ. 2514 เป็นรองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2516 รักษาการในตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2517 เป็นผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ยศพลตำรวจโท

พ.ศ. 2518 โปรดเกล้าฯ ให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2519 รักษาการในตำแหน่งรองอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2519 เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2525 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ ยศพลตำรวจเอก

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2530 เนื่องจากเกษียณอายุราชการ รวมเวลาอยู่ในตำแหน่ง
อธิบดีกรมตำรวจ 5 ปี

20. พลตำรวจเอก เกา สารสิน

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ตุลาคม 2530 - 2532

เกิด เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2472 บิดา - มารดา เป็นบุตรของ ฯพณฯ พจน์ สารสิน อดีตนายกรัฐมนตรี และท่านผู้หญิงสิริ สารสิน

การศึกษา สำเร็จชั้นมัธยมฯ ปีที่ 6 จากโรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย พ.ศ. 2495 สำเร็จปริญญาตรีทางวิทยาศาสตร์สาขาเคมี จากมหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์

พ.ศ. 2498 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอาชีวศึกษาจากมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ผลงานและการรับราชการ

เริ่มรับราชการตำรวจเมื่อวันที่ 4 กรกฎาคม พ.ศ. 2497 โดยประจำกองวิทยาการ ต่อมาได้เลื่อนเป็นผู้กำกับการ 1 กองพิสูจน์หลักฐาน รองหัวหน้ากองพิสูจน์หลักฐาน และหัวหน้ากองพิสูจน์หลักฐานตามลำดับ ต่อมาได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้ช่วย ผู้บัญชาการสอบสวนกลาง รองผู้บัญชาการสอบสวนกลาง

พ.ศ. 2521-2526 เป็นเลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

พ.ศ. 2527 เป็นผู้บัญชาการสอบสวนกลาง แล้วได้เลื่อนตำแหน่งเป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจในปีเดียวกัน

พ.ศ. 2529 เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2530 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2532 เนื่องจากเกษียณอายุราชการ รวมเวลาอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 2 ปี

21. พลตำรวจเอก แสวง ชีระสวัสดิ์

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2532 - 2534

เกิด เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม พ.ศ. 2474 ที่จังหวัดสระบุรี บิดา - มารดา ชื่อ นายสวัสดิ์ และนางสะอาด ชีระสวัสดิ์ สมรสกับคุณหญิงอารีย์ ชีระสวัสดิ์ มีบุตร-ธิดา 3 คน คือ ร้อยตำรวจเอก สกสรร ชีระสวัสดิ์ นางชัตติยา ใจเย็น ร้อยตำรวจเอก สุชาติ ชีระสวัสดิ์

วุฒิการศึกษา นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2496

ประกาศนียบัตร นักเรียนร้อยตำรวจ(พิเศษ)กรมตำรวจ

ประกาศนียบัตร วิชาการตำรวจทั่วไปและการสืบสวนคดีอาญา วิทยาลัยตำรวจนา
ชาติสหรัฐ

ประกาศนียบัตร โรงเรียนสืบสวนสอบสวนกรมตำรวจ

หลักสูตรนักวิชาการ รุ่นที่ 46 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 25

ผลงานและการรับราชการ

เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2532 คณะกรรมการข้าราชการตำรวจมีมติแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2532 - 22 มกราคม พ.ศ. 2534 ตำแหน่ง
หน้าที่ในอดีต รองสารวัตร สน.สามเสน พ.ศ. 2498

นายเวรผู้บังคับการนครบาลเหนือ

สารวัตรสืบสวนสอบสวน สน.นางเลิ้ง

ผู้กำกับการตำรวจนครบาลที่ 2

หัวหน้ากองวิชาการกรมตำรวจ พ.ศ. 2521

ผู้บัญชาการตำรวจนครบาล คนที่ 22 พ.ศ. 2528

หน้าที่พิเศษ อาจารย์ผู้บรรยายวิชาหลักการสืบสวนและสอบสวนคดีอาญา หลักสูตร
ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกกรมตำรวจ

ภายในกรมตำรวจได้แก่ 1. หลักสูตรผู้กำกับการตำรวจ 2. หลักสูตรอบรม ผู้ช่วย
ภาควิชาการของกรมอัยการ 3. หลักสูตรอบรมนายอำเภอของกรมการปกครอง 4. หลักสูตร อบรม
ทนายความของสมาคมทนายความแห่งประเทศไทย

กรมตำรวจแต่งตั้งให้เป็นหัวหน้าคณะทำงานและคณะตอบกระทู้ถามผู้ติของสมาชิก
รัฐสภา

ได้รับแต่งตั้งเป็นอนุกรรมการ ป.ป.ป.(ฝ่ายสืบสวนสอบสวน) ตั้งแต่วันที่ 23 มิ.ย. 2524
ถึงปัจจุบัน คำสั่งคณะกรรมการ ป.ป.ป. ที่ 4/2524 ลงวันที่ 23 มิ.ย. 2524 พ้นจากตำแหน่งเมื่อ
22 มกราคม 2534

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2534 เนื่องจากเกษียณอายุราชการ รวมเวลาอยู่ในตำแหน่ง
อธิบดีกรมตำรวจประมาณ 3 ปี

22. พลตำรวจเอก สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์

อธิบดีตึกกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 - 2537

เกิด เมื่อวันที่ 20 กันยายน พ.ศ. 2478 ที่จังหวัดพิษณุโลก บิดา - มารดา ชื่อ นายศิริ และนางลีนจี่ อมรวิวัฒน์ สมรสกับคุณหญิงคัทลียา อมรวิวัฒน์ มีบุตร-ธิดา 3 คน คือ นางสาวอำไพพรรณ อมรวิวัฒน์ นายณัฐวุฒิ อมรวิวัฒน์ และ นางสาว สุทธภา อมรวิวัฒน์

วุฒิการศึกษา จบมัธยมจากโรงเรียนอัสสัมชัญ บางรัก

-สำเร็จการศึกษารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ (รุ่นที่ 13)

-สำเร็จการศึกษารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยอินเดียน่า ประเทศสหรัฐ

อเมริกา

-สำเร็จการศึกษาสังคมศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนาสังคม) จากมหาวิทยาลัยเกษตร

ศาสตร์

-สำเร็จหลักสูตร เอฟ.พี.ไอ. จากสหรัฐอเมริกา

-สำเร็จหลักสูตรวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 26

-สำเร็จหลักสูตรทั่วไป ที่มีในโรงเรียนสำนักงานสอบสวนแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรม

สหรัฐอเมริกา

การรับราชการและผลงาน

พ.ศ. 2503 เป็นรองสารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลพญาไท

พ.ศ. 2509 เป็นสารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลดุสิต

พ.ศ. 2510 เป็นนายเวรผู้บัญชาการตำรวจนครบาล ถึง 3 คน ซ้อนคือ พลตำรวจโท ต่อศักดิ์ ชมราช พลตำรวจโท มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น และพลตำรวจโท ณรงค์ มหานนท์

พ.ศ. 2517 เป็นสารวัตรใหญ่สถานีตำรวจนครบาลจักรวรรดิ

พ.ศ. 2518 เป็นรองผู้กำกับการนครบาล 1

พ.ศ. 2519 เป็นผู้กำกับการ 4 กองบังคับการตำรวจรถไฟ และเป็นรองผู้บังคับการ

กำลังพล ในปีเดียวกัน

พ.ศ. 2522 เป็นผู้บังคับการกำลังพล

พ.ศ. 2524 เป็นผู้ช่วยผู้บังคับการตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2524 เป็นผู้ช่วยเรตำรวจ

พ.ศ. 2526 รองผู้บัญชาการตำรวจนครบาล

พ.ศ. 2529 หัวหน้าฝ่ายอำนวยการตำรวจ

พ.ศ. 2531 ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2532 รองอธิบดีกรมตำรวจ

พ.ศ. 2534 อธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2537 เนื่องจากมีคำสั่งให้ไปช่วยราชการสำนักงานปลัด
กระทรวงมหาดไทย รวมระยะเวลาอยู่ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 3 ปี

23. พลดตำรวจเอก ประทิน สันติประภพ

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่วันที่ 8 กุมภาพันธ์ - 30 กันยายน
พ.ศ. 2537

เกิดเมื่อวันที่ 19 มิถุนายน พ.ศ. 2477 ที่จังหวัดอุบลราชธานี

วุฒิกการศึกษา สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษา 8 จากโรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน พ.ศ. 2497
พ.ศ. 2500 สำเร็จการศึกษารัฐศาสตร์บัณฑิต จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ พ.ศ. 2501 สำเร็จหลักสูตรผู้บังคับหมวด จากโรงเรียนทหารราบ (รุ่น 6)

ผลงานและการรับราชการ

พ.ศ. 2501 ประจำกรมกำลังพลทหารบก และประจำกองบัญชาการศูนย์การทหารราบ

พ.ศ. 2502 ประจำกองบังคับการตำรวจสันติบาล กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

พ.ศ. 2504 เป็นรองสารวัตรแผนก 1 กองกำกับการ 1 กองตำรวจ สันติบาล

พ.ศ. 2506 เป็นสารวัตรแผนก 1 กองกำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล

พ.ศ. 2510 เป็นรองผู้กำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล

พ.ศ. 2514 เป็นผู้กำกับการ 1 กองตำรวจสันติบาล

พ.ศ. 2518 เป็นรองผู้บังคับการกองปราบปราม

พ.ศ. 2524 เป็นผู้บังคับการตำรวจทางหลวง

พ.ศ. 2526 เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

พ.ศ. 2529 เป็นรองผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

พ.ศ. 2530 เป็นผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

พ.ศ. 2534 เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ (ประสานงานสภาความเรียบร้อยแห่งชาติ)

พ.ศ. 2537 เป็นอธิบดีกรมตำรวจ

พ้นจากราชการตำรวจ พ.ศ. 2537 เนื่องจากเกษียณอายุราชการ รวมระยะเวลาอยู่ใน
ตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจ 8 เดือน

24. พลดำรงเอก พงษ์ บุญยะจินดา

อธิบดีกรมตำรวจ ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง ตั้งแต่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2537 ถึงปัจจุบันเกิดเมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2479 บิดา - มารดา ชื่อ พระวรสิทธิวิจิตร นางล้อม บุญยะจินดา การสมรส สมรสกับคุณหญิงก้อแก้ว บุญยะจินดา (ปัจจุพัณย์) มีบุตร - ธิดา 3 คน นางสาว พอดุทัย บุญยะจินดา นายพันกร บุญยะจินดา และ นางสาว ดวงพร สรวยสุวรรณ (บุญยะจินดา)

วุฒิการศึกษา จบชั้นประถมศึกษาจากโรงเรียนสารวิทยา

พ.ศ. 2499 จบเตรียมอุดมศึกษาปีที่ 2 (ม.8) จากโรงเรียนเทพศิรินทร์ศึกษา

พ.ศ. 2503 สำเร็จปริญญารัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน รุ่นที่ 13

พ.ศ. 2511 สำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตรการสืบสวนคดีอาญา รุ่นที่ 16 สำเร็จการฝึกอบรมหลักสูตรเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ฝ่ายอำนวยการ รุ่นที่ 9

พ.ศ. 2532 สำเร็จการศึกษาวชิลาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร รุ่นที่ 31

การรับราชการ

พ.ศ. 2503 เป็นว่าที่ ร้อยตำรวจตรี

พ.ศ. 2503 เป็นรองสารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจนครบาล บางกอกน้อย

พ.ศ. 2505 เป็นรองสารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจนครบาลบางกอกใหญ่

พ.ศ. 2509 เป็นรองสารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจนครบาลสำเหร่

พ.ศ. 2509 เป็นผู้บังคับกองสถานีตำรวจภูธรอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ

พ.ศ. 2517 เป็นสารวัตรแผนก 1 กองกำกับการ 2 กองปราบปราม และทำหน้าที่เป็นหัวหน้าสถานีวิทยุเสียงสามยอด (ส.ส.ส.)

พ.ศ. 2519 เป็นรองผู้กำกับการ 2 กองปราบปราม

พ.ศ. 2522 อาจารย์วิชากฎหมาย ภาควิชากฎหมายกองบังคับการ โรงเรียนนายร้อย

ตำรวจ

พ.ศ. 2523 เป็นผู้กำกับการ 2 สำนักงานเลขานุการกรมตำรวจ

พ.ศ. 2524 เป็นผู้แถลงข่าวกรมตำรวจ (สมัยที่ 1) ทำหน้าที่ควบคุมวางแผนและ

ดำเนินกิจการประชาสัมพันธ์ ของกรมตำรวจ

พ.ศ. 2525 เป็นรองผู้บังคับการกองทะเบียน กรมตำรวจ

พ.ศ. 2526 เป็นรองเลขานุการกรมตำรวจ

- พ.ศ. 2527 เป็นเลขานุการกรมตำรวจ และผู้แถลงข่าวกรมตำรวจ (สมัยที่ 2)
 พ.ศ. 2529 เป็นผู้ช่วยผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
 พ.ศ. 2531 เป็นรองผู้บัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
 พ.ศ. 2532 เป็นผู้บัญชาการประจำกรมตำรวจ (ทำหน้าที่ผู้อำนวยการสำนักงาน
 สารนิเทศ) และผู้แถลงข่าวกรมตำรวจ (สมัยที่ 3)
 พ.ศ. 2533 เป็นผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ
 พ.ศ. 2534 เป็นรองอธิบดีกรมตำรวจ
 พ.ศ. 2537 ปัจจุบันอธิบดีกรมตำรวจ

จากที่กล่าวมาข้างต้น ในเรื่องกิจการตำรวจและผู้นำตำรวจไทย พอสรุปได้ว่า
 วัฒนาการกิจการตำรวจไทย มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้า
 เจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ให้เป็นแบบอย่างยุโรป ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 2 ช่วงระยะเวลา คือ ช่วง
 ของการวางรากฐานกิจการตำรวจไทยให้มีแบบอย่างยุโรปโดยชาวต่างประเทศ และช่วงของการ
 พัฒนาปรับปรุงโดยชาวไทย ซึ่งช่วงหลังนี้มีการรวบรวมกิจการตำรวจให้เป็นหนึ่งเดียว นับตั้งแต่
 วันที่ 13 ตุลาคม 2458 และยกฐานะเจ้ากรมเป็นอธิบดีในปีเดียวกัน วันที่ 13 ตุลาคม จึงถือว่าเป็น "
 วันตำรวจ" ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา อธิบดีกรมตำรวจคนแรกจึงเริ่มนับจากพลโทพระวรวงศ์เธอ
 พระองค์เจ้าคำรบ เป็นต้นไป รายชื่อนุคคลสำคัญ และอธิบดีกรมตำรวจ ตลอดจนเหตุการณ์สำคัญ
 พอจำแนกตามยุคสมัยได้ตามตารางที่ 3.1 และ 3.2 (สรุปพล. 2530 : หน้า 2-12 : พีเพิล (ฉบับ
 พิเศษ), 2531 , หน้า 23-31 : จำريญฤทธิ์. 2535 .)

ศูนย์วิทยพัชกร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1

ผู้วางรากฐานกิจการตำรวจไทยและสถานการณ์สำคัญ

รัชสมัย	อธิบดีกรมตำรวจ	สถานการณ์สำคัญ
พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4)	กัปตัน เอส.เจ.เบิร์ต.เฮมส์ (2403 - 2435)	เป็นกัปตันเรือชาวอังกฤษ, รัชกาลที่ 4 จ้างให้เป็นผู้วางรากฐานกิจการตำรวจไทยแบบอย่างยุโรปโดยมีการจัดตั้ง "กองโปลิศคอนสแตเบิล" มีหน้าที่รักษาการณ์ในเขตกรุงเทพฯ ชั้นใน
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5)	พระยาอรรคราชวราร (2435 - 2440)	สำเร็จการศึกษาจากประเทศอังกฤษ, รับตำแหน่งต่อจากกัปตัน เอส.เจ.เบิร์ต.เฮมส์, มีการปรับปรุงขยาย งานตำรวจให้ก้าวหน้าขึ้นหลายประการ
	นาย เอ.เจ.จาร์ดิน (2440 - 2447)	เป็นผู้บังคับการตำรวจอินเดียมาก่อน ในขณะที่อินเดียเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษ, นำรูปแบบกิจการตำรวจอินเดียมาปรับใช้กับตำรวจไทย
พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6)	นายอีริก.เซนต์.เจ. ลอซัน. (2447 - 2456)	นำรูปแบบการสืบสวนของอังกฤษ มาปรับใช้, ใช้กฎหมายลักษณะอาญา มาลงโทษผู้กระทำความผิด, พ้นจากตำแหน่ง เนื่องจากเศรษฐกิจตกต่ำในรัชสมัยนี้
	นายจีเซา (2456 - 2458)	มีการแบ่งกิจการตำรวจไทยเป็น 2 ส่วน คือ กรมพลตระเวน รับผิดชอบในกรุงเทพฯ และกรมตำรวจภูธรรับผิดชอบหัวเมืองส่วนภูมิภาค, เพิ่มกำลังตำรวจขึ้นจำนวนมาก พร้อมทั้งจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์อันทันสมัยมาใช้, มีส่วนสำคัญในการเจรจาสงบศึกกับฝรั่งเศสซึ่งนำเรือรบมายึดอ่าวไทย

ตารางที่ 2

อริบดีในช่วงของการพัฒนาปรับปรุงและสถานการณ์สำคัญ

รัชสมัยและนายกรัฐมนตรี	อริบดีกรมตำรวจ	สถานการณ์สำคัญ
พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว(รัชกาลที่ 7)	พลโทพระวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าคำรบ (2458 - 2472)	มีการรวมกิจการตำรวจไทยให้เป็นหนึ่งเดียวเรียกว่า "กรมตำรวจภูธรและกรมตระเวน" ขึ้นตรงต่อกระทรวงมหาดไทย เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2458 ซึ่งถือว่าเป็น "วันตำรวจ" กระทั่งทุกวันนี้ และยกฐานะเจ้ากรมเป็นอริบดีในปีเดียวกัน นับได้ว่าเป็นอริบดีคนแรกของกรมตำรวจ มีผลงานในการจับกุมชนชาติศัตรูในช่วงที่ไทยประกาศสงครามกับเยอรมัน ออสเตรียและฮังการี
	พล.ต.ท.พระยาอริกรณ์ประกาศ (2472 - 2475)	เริ่มรับราชการตำรวจครั้งแรก โดยเป็นล่ามในกรมกองตระเวน กระทรวงนครบาล ร่วมจับกุมอั้งซีรายใหญ่ ที่ปิดกั้นสินค้าญี่ปุ่น อันเป็นสาเหตุจูงนายทางการเมืองได้ผล
พระยามโนปกรณนิติธาดา (2475 - 2476)	พล.ต.อ.พระยาบุเรศผดุงกิจ (2475 - 2476)	อริบดีกรมตำรวจคนแรกหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รัชสมัยและนายกรัฐมนตรี	อธิบดีกรมตำรวจ	สถานการณ์สำคัญ
พระยาพลพลพยุหเสนา (2476-2481)	พล.ต.อ.พระยาอนุสรณ์ธรรการ (2476 - 2479)	- เริ่มเข้ารับราชการ โดยเป็นล่าม
	พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส (2479 - 2488)	- เป็นอ.ตร.นานที่สุดถึง 9 ปี ออกกฎหมายให้อำนาจตำรวจ ภูธรทำการสอบสวนได้ - บริหารงานด้วยความเที่ยงธรรม สุจริต, เข้มแข็ง, เจียบขาด, ฉับพลัน - ได้รับการขนานนามว่า “นายพลตาตุ” - เดิมเป็นผู้บังคับกองพันทหาร ปืนใหญ่ ก่อนโอนมาเป็น ตำรวจในตำแหน่ง รอง อธิบดี
จอมพล ป. พิบูลสงคราม (2481 - 2487)	พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส (2479-2487)	
นายควง อภัยวงศ์ (2487 - 2488)	พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส (2487 - 2488)	
นายทวี บุณยเกตุ (31 ส.ค.-17 ก.ย.2488)	พล.ต.ท.พระรามอินทรา (2488 - 2489)	- เป็นตำรวจอาชีพแต่เริ่มแรก โดยสำเร็จการศึกษาจากโรง
ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช (2488 - 2489)	พล.ต.ท.พระรามอินทรา (2488 - 2489)	เรียนนายร้อยตำรวจภูธร ห้วยจรเข้ม จว.นครปฐม
นายควง อภัยวงศ์ (31 ม.ค. - มี.ค. 2489)	พล.ต.ท.พระรามอินทรา (2488 - 2489)	- สั่งจับพวกอั้งยี่ ตรีง, ภูเก็ต, นครศรีธรรมราช ได้สำเร็จ
นายปรีดี พนมยงค์ (24 มี.ค.-21 ส.ค.2489)	พล.ต.ท.พระรามอินทรา (2488 - 2489)	
พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวา สวัสดิ์ (2489 - 2490)	พล.ต.ต.พระพิจารณ์พลกิจ (2489 - 2490)	- สุขภาพไม่สมบูรณ์ ไม่มีผลงาน เด่น

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รัชสมัยและนายกรัฐมนตรี	อธิบดีกรมตำรวจ	สถานการณ์สำคัญ
นายควง อภัยวงศ์ (2490 - 2491)	พล.ต.อ.หลวงชาติตระการโกศล (2490 - 2491)	-เป็นหัวหน้าโอนอำนาจแท้จริงมีอยู่ที่พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ ซึ่งคณะปฏิวัติส่งมาคุมตำรวจ
จอมพล ป. พิบูลสงคราม (2491 - 2500)	พล.ต.อ.หลวงชาติตระการโกศล (2490 -2494)	-สำเร็จวิชาการตำรวจจากสหรัฐอเมริกา
	พล.ต.อ.เผ่า ศรียานนท์ (2494 - 2500)	-มีการปรับปรุงเพิ่มศักยภาพของกรมตำรวจครั้งยิ่งใหญ่
นายพจน์ สารสิน (21 ก.ย.-20 ธ.ค. 2500)	พล.ต.อ.ไสว ไสวแสนยากร (2500 - 2502)	-สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก -โอนจากทหารมาเป็นอธิบดีกรมตำรวจ แล้วกลับไปเป็นทหาร
พลเอก ถนอม กิตติขจร (1 ม.ค. - 20 ธ.ค. 2501)	พล.ต.อ.ไสว ไสวแสนยากร (2500 - 2502)	อีกในตำแหน่งผู้ช่วยผู้บัญชาการทหารบก
จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (2502 - 2506)	จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ (2502 - 2506)	-รักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจขณะที่เป็นหัวหน้าคณะปฏิวัติ
จอมพลถนอม กิตติขจร (2506 - 2516)	พล.ต.อ.ประเสริฐ รุจิรวงศ์ (2506 - 2513)	-สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก -รักษาการตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจขณะเป็นผู้บังคับการกรมป้องกันต่อสู้อากาศยานและ โอนมาเป็นอธิบดีกรมตำรวจในที่สุด
	พล.ต.อ.ประภาส จารุเสถียร (2513 - 2516)	-เป็นทหารรักษาการณ์ในตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจตามคำสั่งคณะปฏิวัติ -เกิดเหตุการณ์วันมหาวิปโยค และหลบหนีออกนอกประเทศ

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รัชสมัยและนายกรัฐมนตรี	อธิบดีกรมตำรวจ	สถานการณ์สำคัญ
นายสัญญา ธรรมศักดิ์ (2516 - 2518)	พล.ต.อ.ประจวบ สุนทรากร (2516 - 2518)	-เป็นทหารโอนมาเป็นอธิบดี กรมตำรวจ - ลาออกเนื่องจากความ ผันผวนทางการเมือง
ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช (15 ก.พ.-14 มี.ค. 2518)	พล.ต.อ.ประจวบ สุนทรากร (2516 - 2518)	
ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช (2518 - 2519)	พล.ต.อ.พจน์ เกษะนันท์ (มี.ค. - ต.ค. 2518)	-สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อย ตำรวจหัวจรเข้ -รับราชการตำรวจมาโดย ตลอดจนกระทั่งเป็นอธิบดี กรมตำรวจ
	พล.ต.อ.ศรีสุข มหินทรเทพ (2518 - 2519)	-สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อย ทหารบกเข้ารับราชการ ตำรวจตั้งแต่เริ่มแรกทันทีที่ จบการศึกษา - พ้นจากตำแหน่งไปช่วยราช การกระทรวงมหาดไทย โดยปฏิบัติหน้าที่เป็น ปลัดกระทรวง ฯ
ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช (21 เม.ย.-6 ต.ค. 2519)	พล.ต.อ.ศรีสุข มหินทรเทพ (2518 - 2519)	

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รัชสมัยและนายกรัฐมนตรี	อธิบดีกรมตำรวจ	สถานการณ์สำคัญ
นายธานินทร์ กรัยวิเชียร (2519 - 2520)	พล.ต.อ.มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น (2519 - 2524)	- มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง
พลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ (2520 - 2523)	พล.ต.อ.มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น (2519 - 2524)	
พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (2523 - 2531)	พล.ต.อ.มนต์ชัย พันธุ์คงชื่น (2519 - 2524)	
	พล.ต.อ.สุรพล จุลละพราหมณ์ (2524 - 2525)	- สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก - โอนมาเป็นตำรวจหลังจากเป็นทหารมาระยะหนึ่ง
	พล.ต.อ.ณรงค์ มหานนท์ (2525 - 2530)	- สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก - เป็นตำรวจทันทีที่จบการศึกษา - เก่งงานด้านปราบปราม
	พล.ต.อ.เภา สารสิน (2530 - 2532)	- สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศก่อนเข้ารับราชการตำรวจ - เดิมโตจากงานอำนวยการและพิสูจน์หลักฐาน
พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ (2531-2534)	พล.ต.อ.เภา สารสิน (2530 - 2532)	- เคยเป็นเลขาธิการ ป.ป.ส.
	พล.ต.อ.แสวง ธีระสวัสดิ์ (2532 -2534)	- มีความสามารถในงานสอบสวน

ตารางที่ 2 (ต่อ)

รัชสมัยและนายกรัฐมนตรี	อธิบดีกรมตำรวจ	สถานการณ์สำคัญ
นายอนันต์ ปันยารชุน (2534 - 2535)	พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ (2534 - 2537)	- สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อย ตำรวจ - เกิดเหตุการณ์ "พฤษภาทมิฬ" - ปรับโครงสร้างกรมตำรวจ โดย ยึดหลัก One Stop Service
พลเอกสุจินดา คราประยูร (7 เม.ย.-10 มิ.ย. 2535)	พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ (2534 - 2537)	- ขัดแย้งกับนักการเมืองรัฐมนตรี ว่าการกระทรวงมหาดไทย
นายอนันต์ ปันยารชุน (10 มิ.ย.-23 ก.ย.2535)	พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ (2534 - 2537)	- ถูกดำเนินคดีข้อหา "หมิ่น พระบรมเดชานุภาพ"
นายชวน หลีกภัย (2535 - 2538)	พล.ต.อ.สวัสดิ์ อมรวิวัฒน์ (2534 - 2537)	- ถูกกล่าวหาว่าเกี่ยวข้องกับคดี เพชรซาอุ
	พล.ต.อ.ประทีป สันติประภพ (ก.พ. - ก.ย. 2537)	- ได้ฉายาว่า "นายพลตงเงิน" - ภาพพจน์กรมตำรวจตกต่ำสุด จากกรณีฆ่า 2 แม่ลูก ตระกูล ศรีธนจันทร์
	พล.ต.อ.พจน์ บุญยะจินดา (2537 - ปัจจุบัน)	- สำเร็จจากโรงเรียนนายร้อย ตำรวจ - เติบโตจากงานประชาสัมพันธ์
นายบรรหาร ศิลปอาชา (13 ก.ค. 2538-ปัจจุบัน)	พล.ต.อ.พจน์ บุญยะจินดา (2537 - ปัจจุบัน)	- ขัดแย้งกับหนังสือพิมพ์ ไทยรัฐ กรณีไผ่ฮ้อยศ

ประวัติผู้วิจัย

พันตำรวจโท สุนทร เพราะสุนทร อายุ 35 ปี เกิดเมื่อวันที่ 6 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2504 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีรัฐศาสตรศาตร์ จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ ปริญญาโทบริหารรัฐกิจ (Public Affairs) จาก มหาวิทยาลัยเคนตักกีส์เตท สหรัฐอเมริกา และปริญญาโทวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (คอมพิวเตอร์) คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน เริ่มรับราชการตำรวจโดยดำรงตำแหน่ง รองสารวัตรสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน เมื่อ พ.ศ. 2527 , ตำแหน่ง รองสารวัตร แผนกทะเบียนพล กองบัญชาการตำรวจนครบาล พ.ศ. 2529 , ตำแหน่ง รองสารวัตร ป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจนครบาลบางรัก พ.ศ. 2533 , ตำแหน่ง สารวัตร แผนกทะเบียนพล กองบัญชาการตำรวจปราบปรามยาเสพติด พ.ศ. 2534 , ตำแหน่ง สารวัตร ป้องกันปราบปราม สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ พ.ศ. 2535 , ตำแหน่ง รองผู้กำกับการอำนวยการ สำนักงานกำลังพล พ.ศ. 2539 และตำแหน่ง รองผู้กำกับการสายตรวจ กองบังคับการสายตรวจและปฏิบัติการพิเศษ ในปีเดียวกัน



ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย